Poštnina plačana v gotovini | LETO LIX | V Ljubljani, v četrtek 10. septembra 1931 | ŠTEV. 204 a | Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Kakor v prvih časih krščanstva

Vera Cruz, avgusta 1931.

Po odstopu krutega Calesa si je Mehika oddahnila. Nekaj časa ni bilo slišati o nobenem pobijanju katoličanov. Šele pred nekaj tedni je dekret polkovnika Tejeda, guvernerja v mestu Vera Cruz, povzročil novo nevarnost za preganjanje. Proti katoličanom so se začeli bojevati vsi »zapriseženi sovražniki klerikalcev«. Posebno delavni so takoimenovani narodni framasoni, ki delujejo tajno in imajo precej svojih privržencev med oficirji. Izmed njihovih sedanjih voditeljev je najbolj znan verakruški guverner polkovnik Tejeda, strasten zatiralec katoličanov, zlasti pa duhovnikov. V njegovi provinci se je začelo ponovno teptanje cerkvene svobode. Nevarnost je, da bo ta kolikor toliko krajevni pojav zanetil znova splošen požar. Že ni dvoma, da je Calesova vrnitev v vlado (postavljen je za finančnega diktatorja v Mehiki) zopet poostrila odnošaje med Cerkvijo in državo. Verakruška mestna uprava je tako že celo desetletje pod močnim komunističnim vplivom ter dela vse po moskovskem zgledu in v moskovskem duhu. Ni nobenega dvoma, da je bil spričo takega guvernerja katol. cerkvi v tej državici napovedan odkrit boj. Ko je bil pred letom sklenjen s Cerkvijo mir, je novoizvoljeni prezident razglasil vsej deželi svobodo vere in vesti. V Vera Cruzu pa je ostalo med cerkvijo in državo vojno stanje, kajti odloki osrednje vlade v posameznih zveznih državicah niso veljavni brez neposrednega privoljenja tamkajšnje vlade.

Polkovnik Tejeda je začel boj z zloglasnim svojim »dekretom«, po katerem naj bi bil v njegovi provinciji na vsakih 100.000 prebivalcev samo en duhovnik, ki bi skrbel za bogoslužje.

Neki duhovnik je ta krajevni zakon s pritožbo predložil Najvišjemu sodnemu tribunalu, kateri se je izrekel zoper ta zakon, češ da je proti zasebni svobodi; duhovski stan je — kakor vsi drugi — določen poklic, ki ga torej juridično ni mogoče omejevati pri razvoju in delu. — Toda državni parlament je ta zakon kljub temu potrdil in celo sklenil, naj se pošlje soglasno ponvalno priznanje polkovniku Tejedi.

Škof mesta Jalapa, Guisar, je poslal verakruškemu guvernerju protest radi znanih pobojev duhovnikov. Nekateri duhovniki se sploh ne smejo več pokazati v javnosti. Škof je guvernerju ponudil svoje življenje, samo da se ne bi več dalje preganjali katoličani in prelivala kri duhovnikov. — Škofu Guisarju so ponovno sporočili, da je iz verakruške oblasti bilo izgnanih zopet sedem duhovnikov. Kako se je to zgodilo, je škofu povsem neznano. Pravtako ni dobil na svoj protest od guvernerja nobenega odgovora.

Po ulicah mesta Vera Cruz patrulirajo vojaki. Na gubernatorjev ukaz so povsod izdani razglasi, da se mora po novem zakonu v najkrajšem času število duhovnikov v vsej državici Vera Cruz reducirati na 13.

»Ne maram pritožb, nikogar ne dolžim, le odločno protestiram, da bi se višja mehiška duhovščina dolžila sokrivde pri zadnjih napadih na guvernerja Tejedo. Obdolževanje duhovščine pri tem je pretirano nespametno in ni vredno niti besede zagovarjanja, če ne bi te obdolžitve povzročil sam guverner Tejeda v svojem poročilu senatu.«

Tako je napisal apostolski legat za Mehiko, nadškof Ruiz y Florez.

Kakor znano, je Tejeda vložil pri zveznem senatu pritožbo, da se zarotujejo proti njemu in da so v te zarote zamotani zlasti višji katoliški duhovniki.

Nadškof je izjavil, da bo v najkrajšem času poslal prošnjo, da bi se izboljšali verski zakoni tako, da bi bila zabranjena protikatoliška propaganda v vseh zveznih državicah Mehike. — Apostolski legat je poslal spomenico mehiškemu prezidentu Rubio. Prosil je prezidenta, naj bi se resno zavzel za žalostni položaj katoličanov v državici Vera Cruz, kajti ta državica krši pogodbo, ki jo je cerkev sklenila z vlado.

V mesto Mehiko je prispelo 15 duhovnikov iz verakruške državice, kjer so se začela preganjanja katoliške cerkve. Med njimi je duhovnik Rosa, ki se je na neverjeten način izvil in ubežal morilcem v neki cerkvi v Vera Cruzu, kjer je bil en duhovnik ubit, drugi pa ranjen. Rosa je rekel, da niso pustili v mestih Vera Cruzu in Jalapa nobenega duhovnika več. Iz drugih velikih mest te državice pa so se duhovniki ali sami umaknili, da si rešijo življenje, ali pa so jih s silo pregnali. Nekateri pa so vendar še ostali ter se skrivajo med zvestimi verniki.

Do sedaj se še stanje katoliške cerkve v verakruški zvezni državici ni nič zboljšalo. Katoliški duhovniki se posamezno in skupno obračajo na sodišča, krajevna in državna. Ne pri teh, ne pri onih ne morejo dobiti pomoči proti guvernerju Tejedi. Sodišče se brani vmešavati se v državne zadeve prvič zato, ker ti duhovniki — po njegovem mnenju — ne zastopajo vseh katoličanov v državi, in pa zato, ker omenjeni zakon za zmanjšanje števila duhovnikov sodišču do sedaj še ni bil predložen. Po guvernerjevem ukazu se morajo vsi mestni predstojniki avtoritativno izreči, ali je v njih mestih potreben sploh le eden duhovnik.

Kakor znano, je mehiška Cerkev ločena od države. Cerkev se ne vmešava v državne zadeve, temveč izvršuje izključno samo svoje sveto poslanstvo. Država pa se zelo veliko zanima za cerkvene zadeve, išče takšnih in drugačnih pretvez ter povzroča nepotrebna nesporazumljenja in spore.

V verakruški oblasti so tri škofije s tremi škofi. Vsi ti so odločno sklenili, da se na noben način ne uklonijo željam brezbožnega guvernerja. Njegove želje pa so: odstraniti vse duhovnike ter pustiti en milijon in nekoliko sto tisoč katoličanov brez duhovnih voditeljev, tako da bi jim bilo nemogoče izvrševati svoje verske dolžnosti.

Vsi škofje so ukazali svojim duhovnikom, naj se na noben način ne udajo tej novi tiraniji, brez ozira za vsakogar. Če bi ne bilo mogoče opravljati sv. maše in drugih cerkvenih opravil, morajo duhovniki vse to pod pokoršćino izvrševati tajno, podobno, kakor v prvih letih krščanstva, ko so se vršila krvava preganjanja kristjanov. V ta namen so škofje poslali duhovnikom in vernikom pastirska pisma. Pozivajo jih, naj molijo predvsem za preganjavce, da bodo ti uvideli, da delajo veliko krivico s preganjanjem Cerkve.

Oster nastop madžarske opozicije

Odločna zahteva po svobodi tiska in besede

Budimpešta, 9. sept. ž. Neodvisna stranka malih posestnikov je imela včeraj velike skupščine v provinci. Na teh skupščinah so govorili voditelji stranke. Vsi govorniki so zahtevali svobodo, tajno pravico glasovanja, ukinitev cenzure in tiskovno svobodo. Voditelj stranke Denyaes je povdaril, da se ne sme nikdar pozabiti, kar je Bethlenova vlada počenjala na Madžarskem skozi dolgih deset let. Nekdo mora biti odgovoren za to delo vlade! Potreben je nov režim in nov parlament, ker sedanje stanje ni rezultat svobodne narodne vlade. Sedanje stanje je izraz sile in terorja in s kundaki se ne more večno vladati.

Boljši finančni položaj v Nemčiji

Berlin, 9. septembra. AA. Nemška državna banka ima 41.3 odstotkov pokritja v zlatu in devizah medtem ko je to pokritje prejšnji teden znašalo le 39.3 odstotka.

Težko gospodarsko stanje

Budimpešta, 9. septembra. ž. Madjarsko gospodarstvo se nahaja v kritičnem položaju. Madjarska danes ne more nikjer plasirati svojih izdelkov, radi česar so cene poljskim proizvodom padle že na polovico onega, kar se je računalo pred žetvijo. Ustanovljen je eksportni sindikat, ki ima edini pravico prodajati pšenico. Kljub temu pa niti sindikat ne more prodreti s prodajo. Avstrija je sicer sklenila pogodbo z Madjarsko, pa je Romunija okupirala ves avstrijski trg, radi česar je ta pogodba danes le na papirju. Tudi Italija je napolnila svoje zaloge z ruskimi proizvodi, radi česar so bile njene obljube, da bo Madjarska lahko plasirala svoje proizvode na italijanski trg, zgolj tolažba. Tudi druge države so si nabavile pšenico iz raznih drugih držav tako, da Madjarska ne ve, kaj naj začne z zalogami, med tem ko njeno gospodarstvo propada.

Budimpešta, 9. sept. ž. V madjarskem političnem življenju se z največjim zanimanjem pričakuje rešitev Zveze narodov na spomenico madjarske delegacije. Kot znano, je v otvoritveni skupščini Zveze narodov predala madjarska delegacija spomenico, v kateri poziva, da se določi komisija, ki naj bi prišla na Madjarsko, da prouči na licu mesta gospodarsko stanje. Madjarska je zaprosila za 250 milijonov pengo posojila od Zveze narodov. Madjarski listi se obširno bavijo z vprašanjem tega posojila. »Reggel« trdi, da Madjarska namerava sprejeti posojilo od Zveze narodov in je svojo spomenico tudi v tem cilju predložila. Madjarska noče, da se ponovno zgodi, da bi morala ustaviti plačila in uvesti kake izredne ukrepe.

V Ženevi govorijo

Vsi predlagajo razorožitev, a nihče nima poguma začeti

Ženeva, 9. sept. tg. Na današnji dopoldanski seji Zveze narodov so bili vloženi nekateri protesti proti evropski uniji. Tako sta vložila proteste delegata Indije in Kanade. Posebno se je pritoževal indski delegat, da bi utegnil nameravani razvoj Evrope privesti do tega, da bi se Evropa zavila sama v sebe v zaključeno regionalno stranko. Kanadski delegat je prijavil celo izrecni pridržek glede evropske zunanje trgovine, ker je Kanada kot velika eksportna dežela v trgovinski politiki prav posebno navezana na Evropo. V ostalem pa je naglašal izredno važnost razorožitve. Po važnosti tega vprašanja bo javnost ocenjevala delo Zveze narodov, četudi bi bilo njeno delo sicer koristno. Sedaj je zares podanih zadosti varnosti, tako da se lahko začne z razorožitvijo. Na koncu seje je govoril še zunanji minister Ghika, da je Romunija pripravljena, skleniti pogodbe z vsemi državami. — Jutri bo najbrže govoril Briand, neposredno po govoru nemškega zunanjega ministra dr. Curtiusa.

Ženeva, 9. sept. tg. Izvršni odbor mednarodne ženske lige za mir je včeraj na svojem zborovanju v Ženevi sprejel sklep, s katerim pozivlja državnike na 12. zasedanju Zveze narodov, da morajo vsekakor vztrajati na datumu 2. februarja 1932, ki je bil določen za začetek svetovne razorožitvene konference. Ženske smatrajo, da bi bila psihologična posledica, če bi se datum konference zopet zavlekel, za narode, ki so itak že vznemirjeni, neznosna, in bi prišla Zveza narodov radi tega ob svoj kredit, česar bi ne mogla zopet popraviti.

Ženeva, 9. sept. tg. V dosedanji debati se še noben govornik ni prijavil, da odgovori na včerajšnje predloge italijanskega zun. ministra Grandija. Navzlic temu pa bo seveda debata o njegovih predlogih zelo živahna, toda delegacije malih evropskih in drugih izvenevropskih držav čakajo na to, da se bodo najprej izjavile evropske velesile. Italijanska delegacija pa zaenkrat nima namena, da bi Grandijevo pobudo izpremenila v formalni predlog. Vendar ni izključeno, da Italijani ne bi vložili posebnega predloga v smislu Grandijevih izvajanj v tretji komisiji.

Fašizem se otepa izolacije

Pariz, 9. septembra. tg. Francoski listi komentirajo Grandijev govor v Zvezi narodov in opozarjajo na razliko stališč v obeh državah. »Petit Parisien« objavlja, da bo tudi Briand v prihodnjih dneh pokazal, da ni nobenega nasprotja glede splošnega sodelovanja, ki ga je predlagal Grandi, in med pristaši evropske unije, temveč da se obe stališči med seboj popolnjujeta, tako da je mogoče zenačenje francoske in italijanske teze. »Matin« izjavlja, da hoče Grandi s svojim govorom spraviti fašizem iz izolacije. Kar se tiče podrobnosti, je predlog za oboroževalno premirje v času razorožitvene konference zadel na nezaupanje in se odklanja. Dalje se tudi navaja, da je proti fašističnim nazorom, če se razsodišče podredi varnosti. »Excelsior« pa navaja, da je mogoče premirje glede vojske na suhem in zračnih sil. »Echo de Paris« smatra, da je Grandijev govor samo enostaven poskus, da se Italija zenači z Anglijo in Ameriko, ker dobro ve, da Francija ne more sprejeti italijanskih predlogov. Desničarski listi ostro odklanjajo Grandijev govor.

Newyork, 9. septembra. tg. Mehiška vlada je sprejela povabilo za vstop v Zvezo narodov, potrebno pa je, da vstop oficielno potrdi še mehiški senat.

Angleži zavidajo Francijo

Francija igra vodilno vlogo v Evropi — Zlate granate

Pariz, 9. sept. Na velik odpor francoskega nacionalističnega tiska je naletel članek, ki ga je priobčil lodonski list »Sunday Referee« o francoski zunanji politiki. V članku, ki nosi naslov »Evropa v zlatem objemu« se ves uspeh sedanje francoske politike v Srednji Evropi pripisuje izključno njeni finančni politiki, to je njenim zalogam zlata. Londonski list piše namreč, da ni Francija dobila vojne leta 1918., temveč leta 1931. **Po izbruhu finančnih kriz v Nemčiji in na Angleškem je Francija postala gospodujoča sila v Evropi.** Njenega sedanjega položaja z mednarodnega vidika ne smemo pripisovati vztrajni diplomaciji ali spretnemu manevru velike armade, temveč predvsem sili njenega notranjega finančnega sestava. Francoska diplomacija v Evropi najde vedno kritje z zlatom. **Izmed vseh velesil se nahaja edino Francija v položaju, da lahko posoja denar, in s svojo finančno pomočjo drugim državam, za katero je stavila politične pogoje, se je posrečilo zrušiti razne politične grupacije v Evropi, ki so delovale bodisi proti njej sami ali proti njenim zaveznikom.** Prisilila je Madjarsko, da je opustila opozicijo proti Mali antanti, ter Avstrijo in Nemčijo, da sta se odpovedali medsebojni carinski zvezi. Vse to se je zgodilo v enem mesecu, medtem ko je bila Anglija radi finančne krize povsem odsotna z evropskega pozorišča. Francosko topništvo je z zlatimi izstrelki uničilo revanžne načrte proti mirovnim pogodbam. **Ta mednarodna drama se bo zaključila, ko bo Francija dovolila veliko posojilo Nemčiji pod pogojem,** da ta prizna stanje, ki ga je ustvarila versajska pogodba.

»Journal des Debats« ironično vprašuje angleški konservativni list, kako da se mu zdi tako čudno, da si francoska diplomacija odpira pot z zlatom, ko mu mora biti vendar znano, da Anglija že zdavnaj to prakticira.

Franc. ministri ne pojdejo v Berlin?

Berlin, 9. septembra. Po likvidaciji carinske zveze z Avstrijo, ki se je izvršila v Ženevi, z izjavami dr. Curtiusa, dr. Schobra, se je vnela med nemškim tiskom huda polemika o zunanji politiki dr. Curtiusa. Posebno hitlerjanski in nacionalistični tisk je navalil vso silo proti zunanjemu ministru, ki ga dolži vprav izdajstva radi njegovega popuščanja napram Franciji. **Toda desničarski tisk ne napada samo Curtiusa, temveč zahteva kratkomalo odstop celokupne Brüningove vlade. Značilno je, da Curtiusovo politiko desavuira celo časopisje centruma. Tako trdi »Germania«, da je bila nemška zunanja politika pri izvedbi sicer zdrave nemško-avstrijske carinske zveze brezdvomno pogrešna.** Osrednje glasilo centruma meče s tem krivdo na Curtiusa, ki bi ga najbrže centrum rad žrtvoval samo, da se lahko Brüning vzdrži na vladi. Pa tudi v nemški ljudski stranki, kateri pripada dr. Curtius, so se pojavili glasovi, ki zahtevajo, da mora dr. Curtius iz svojega neuspeha glede carinske zveze izvajati posledice in odstopiti kot zunanji minister. V zvezo z bližnjim odstopom dr. Curtiusa se spravlja pot državnega tajnika Bülowa v Ženevo, kamor je ta baje odšel zato, da poroča Curtiusu o novem položaju, ki je nastal v Nemčiji vsled odpovedi carinske zveze.

Demokratske kroge, ki delajo na zbližanju s Francijo, zelo vznemirja sedanji položaj dr. Curtiusa, ker je po teh novih zapetljajih postal tudi obisk francoskih ministrov Lavala in Brianda v Berlinu problematičen. **Iz Pariza že prihajajo vesti, da bosta morala Briand in Laval radi novega položaja brškone zopet odložiti svoj obisk, ki je bil določen za dan 26. septembra.** Iz francoskih diplomatskih krogov v Berlinu je baje pariška vlada prejela svarilo, naj se francoska ministra nikar ne podasta v Berlin, ker bi ju nemško prebivalstvo nahujskano od narijonalističnega tiska proti Franciji, povsem hladnokrvno sprejelo. Gotovo je, da sedanji čas ni za obisk francoskih ministrov primeren, ako se ne posreči francoskim in nemškim državnikom v Ženevi razčistiti ozračje med obema državama. V tej zvezi je zbudil veliko pozornost članek »Germanie«, v katerem Brüningovo glasilo očita Franciji, da odurno izrabija svojo finančno moč in zahteva od držav, ki jim daje posojila, tudi politična jamstva, ki spravljajo te v popolno odvisnost od Francije. To je zopet en znak, da je politično ozračje med Francijo in Nemčijo zopet skaljeno in da je še daleč čas do sporazuma med njima.

Romunska vlada v agoniji

Bukarešt, 9. sept. ž. V romunskem političnem življenju se pričakuje vsak dan demisija Jorgove vlade, ki se nahaja v agoniji. Verjetno je, da bo novo vlado sestavil Argetoianu, ki se smatra za finančnega reformatorja Romunije. Vlada bo ostala po Jorgovi demisiji v glavnem ista, spremenile se bodo le tri osebe. Finančni minister bo imel še v teku tega tedna konferenco s šefi političnih strank.

Miklas - kandidat krščanskih socialcev

Dunaj, 9. sept. tg. Vodstvo krščanske socialne stranke je danes sklenilo, da kandidira sedanjega zveznega predsednika prof. Miklasa pri bodočih volitvah dne 18. oktobra za zopetnega zveznega predsednika. Po splošnem mnenju je pričakovati, da bodo Velenemci na to kandidaturo pristali, dočim bo Landbund ugovarjal radi stališča Miklasa po padcu Schobrovega kabineta lanske jeseni, ko je Miklas pod pritiskom desničarskih politikov imenoval heimwehrovski kabinet Vaugoin-Seipel-Starhemberg in potem razpustil narodni svet, ne da bi mu bil svoj kabinet po starem običaju predstavil.

Po aretaciji Bovonija

Rim, 9. septembra. ž. Policija v Genovi je izdala poročilo, v katerem trdi, da je po aretaciji ranjenega Bovonija izvršenih še nekaj aretacij. Preiskava je ugotovila, da je Bovoni imel mnogo pomočnikov pri svoji zločinski akciji ter da je bil emisar antifašistične koncentracije v Parizu. Bovoni in njegovi pomočniki so izvršili mnogo atentatov v Italiji izmed katerih je pripisati tudi atentate v Bologni, Turinu in Genovi tej družbi. Preiskava je nadalje ugotovila, da so bili pripravljeni še mnogi drugi atentati v raznih mestih Italije. Med drugimi je bila aretirana tudi Bovonijeva ljubica balerina Greta Lache. Bovoni je prišel danes k zavesti in je bil takoj zaslišan. V tem poročilu se trdi nadalje, da sta Bovoni in njegova ljubica priznala, da sta stala v zvezi z antifašistično koncentracijo v Parizu, kakor tudi, da so pripravljali nove atentate. Fašistični tisk zahteva, da se legitimira antifašistična koncentracija v Parizu in poziva francosko vlado, da odpove gostoljubnost italijanski fašistični emigraciji. Kampanja fašističnega tiska je zelo ostra. Na čelu te kampanje stoji »Giornale d'Italia«, ki obtožuje vse voditelje antifašistične emigracije, da so teroristi in zločinci prve vrste.

Edison nevarno bolan

Newyork, 9. sept. ž. Zdravstveno stanje Edisona, ki je kot znano v zadnjem času postal težko bolan, se je zopet poslabšalo. Edison boluje na sladkorni bolezni in ledvicah. Zadnje dni je bolezen postala prav resna in se radi visoke starosti — Edison je star 84 let — pričakuje najhujše.

Uspeh jesenske razstave

110.000 obiskovalcev

Letošnja jesenska prireditev Ljubljanskega velesejma predstavlja zelo posrečeno nadaljevanje dela te važne ustanove. Prireditev je obsegala poleg industrijskega, obrtnega in trgovskega dela velesejma še sledeče specijalne razstave:

Tujskoprometno razstavo; razstavo slovenskih mest; kmetijsko razstavo vseh panog; higijensko razstavo; razstavo »Novodobno gospodinjstvo«; razstavo pohištva, stanovanjske, hotelske in gostilniške opreme.

Tujskoprometna razstava je bila prva te vrste v naši državi, pestra in zanimiva ter je imela za vsakega obiskovalca kaj privlačnega. Naše tujskoprometne in planinske organizacije so pokazale svoje delo v pretekli dobi, pa tudi uspehe svojega delovanja.

Odlične so bile tudi razstave poštne uprave, Jadranske plovidbe in aerokluba »Ljubljana«.

Posebni oddelek v tej razstavi je tvorilo gostilničarstvo in hotelirstvo, kjer se je pokazalo, kakšni morajo biti posebno naši podeželski hoteli in gostilne, da bo imel gost v resnici tudi udobno bivanje med nami.

Na *razstavi slovenskih mest* so naša mesta pokazala svojo zgodovino, svoje zanimivosti, svoje kulturne, higijenske, socialne in gospodarske razmere.

Kmetijska razstava je obsegala strokovno poučni kmetijski oddelek, sirarstvo in mlekarstvo, jajca, čebelarstvo in med, zelenjadarstvo, vino, poljedelske stroje in orodje, perutninarstvo in kunčerejo. Z vzorci domačih pridelkov so bili tu opozarjani domači in vnanji trgovci in vabljeni, da stopijo v trgovske stike z domačimi proizvajalci. Prišlo je mnogo kupcev in trgovcev iz inozemstva, ki so z domačimi producenti navezali trgovske stike in bodo od njih nabavljali blago, zlasti vino, sir, med, jajca in zelenjavo.

Higijenska razstava, ki jo je priredil Državni higijenski zavod v Ljubljani, nam je pokazala zlasti higijensko službo dravske banovine v zelo zanimivi, tudi širšim slojem naroda lahko doumljivi obliki. Tu je priredil tudi ljubljanski OUZD svojo lastno, zelo poučno razstavo.

Novodobno gospodinjstvo je bila posebno za naše ženstvo močno zanimiva in privlačna razstava. Razstava je bila nekak kažipot, kako si gospodinja uravnaj svoj posel, da bo ustrezal načelom smotrene porabe časa, moči in materijala ter da bo odgovarjal zahtevam narodnega gospodarstva in narodnega zdravja.

Razstava pohištva nam je dokazala nov velik napredek naše pohištvene industrije. Razstavljalci so z izredno okusnostjo prikazali vse od priproste spalnice do luksurijoznega salona. Pohištvo je izdelano po načrtih priznanih naših pohištvenih arhitektov in nam nudi garancijo modernizacije in solidnosti tudi na tem polju.

Industrijski, obrtni in trgovski del velesejma je poslovno dobro zaključil. Predvsem je bila živahna kupčija v raznih sezijskih predmetih, dalje zelo dobra v gospodarskih strojih, strojih težke industrije in kovinskih predmetih, pohištvu, preprogah, klavirjih, harmonikah, radioaparatih, tapetništvu, pleteninah, čipkah, krznu, bižuteriji, parfumeriji, živilski industriji, raznih predmetih dnevne porabe, sportnih predmetih in praktičnih novostih.

Obiskovalcev je bilo nad 110.000, od teh 5% inozemcev, predvsem iz Avstrije, Italije, Nemčije, dalje Poljske, Francije, Anglije in Grčije.

☆

Sedaj po zaključku jesenske prireditve je prav in čas, da se spomnimo vseh onih požrtvovalnih delavcev, ki so s svojim dolgotrajnim in težkim delom pripomogli, da je jesenska prireditev velesejma tako lepo uspela. Imenoma moramo omeniti, da so sodelovali pri organizaciji cele razstave:

Tujskoprometna razstava gg. dr. Marn, prof. E. Jarc, podžupan, dr. Brilej, ravn. Velikonja, restavrater F. Krapeš, tajnik Peteln Anton, dr. Pless, ravn. Pintar, dr. Tauzes za poštno razstavo, za mariborsko razstavo ing. Černe, za arangement tujskoprometne razstave ing. Culk, za razstavo mesta Ljubljana ing. arh. Spinčič. Kmetijska: Predsednik V. Rohrman, ing. Lah. Mlekarska: tajnik Benko, revizor Rožei, trgovec A. Verbič. Čebelarska: profesor Verbič. Zelenjadarska: načelnik Štrekelj, višji sadni nadzornik Humek. Vinarska: ing. Zupančič, tajnik Kafol, višji kletarski nadzornik v pok. Gombač. Perutninarska: ga. Černe, predsednik Klemenčič, predsednik selekc. oddelka Seher. Kunčerejska: gg. Hudales, Mejač, Rozman. Higijenska: ravnatelj dr. Pirc. Novodobno gospodinjstvo: gospe: Kraigher, Govekar, Krofta, Lapajne. Obrtna: vodja Brozovič.

Prav pa ne bi bilo, če ne poudarimo velikega organizatoričnega dela, ki ga vrši velesejmska uprava s predsednikom Bonačem na čelu, kateremu pomaga najbolj ravn. dr. Dular. Vsem moramo biti hvaležni za prireditev tako lepe razstave.

XII. ljubljanski mednarodni vzorčni velesejem se vrši od 4. do 13. junija 1932.

Konec prve polovice šahovskega mednarodnega turnirja na Bledu

Bled, 9. septembra.

Danes je bilo odigrano zadnje kolo prve polovice blejskega turnirja. Mojstri so igrali v današnjem kolu izredno krčevito, radi česar je bilo pet partij nadaljevanih še popoldne. Posledica tega je bilo tudi to, da so se pri nekaterih mojstrih pokazali znaki utrujenosti.

Pirc je proti **Colleju** spregledal mat v eni potezi, kar se pri takih turnirjih zgodi le redko, pri čemur je kriva pač prevelika utrujenost. Colle je igral indijsko igro in prišel v boljšo pozicijo. Končno mu je uspelo še, da je podvojil svoja stolpa na drugi vrsti. Toda imel bi še precej truda, predno bi prišel do zmage, če mu ne bi nepričakovan slučaj podaril tako lahke zmage.

Vidmar je proti **Flohru** prišel v slabšo pozicijo in se je poskusil rešiti z dalekosežno žrtvijo kmeta. Flohr je žrtev sprejel, toda iz nastale končnice z damami kljub temu, da je imel kmeta več, ni mogel izvleči več kakor pol točke.

Kostić proti **Aljehinu** ni otvoril posebno dobro in Aljehin je izvršil silen napad na damsko krilo. Zasedel je c-linijo in končno dobil še na a-liniji, ki je odločila partijo v njegovo korist. Kostić se je sicer dobro branil, toda je moral pod silnim pritiskom Aljehinovih figur končno le odnehati.

Niemcovič je igral proti **Spielmannu** svojo varijanto angleške partije in dosegel boljšo končnico, v kateri je imel dvojna tekača. Toda Spielmann se je krčevito branil in Niemcovič ni mogel na noben način prodreti s svojim kmetom. Popoldne sta po kratki igri remizirala.

Maroczy in **Stolz** sta igrala špansko igro, v kateri si je Maroczy pridobil malo prednost. To prednost je obdržal do končnice, ki je pa bila izenačena. Maroczy je kljub temu igral še naprej in tako doprinesel dokaz svoje borbenosti. Toda imel ni šans za zmago in položaj se je celo tako spremenil, da je nazadnje celo Stoltz začel misliti na zmago. Njegovi poskusi pa so se istotako ponesrečili in končno sta se oba nasprotnika zmenila za remis.

Tartakower je igral proti **Kashdanu** isto varijanto kot preje Aljehin proti Pircu. V otvoritvi je žrtvoval kmeta, zakar je bil bolje razvit ter je pri nerazvitosti svojega nasprotnika imel z žrtvijo kmeta zadostno kompenzacijo. Kashdan je moral žrtvovati dva kmeta in še dopustiti prostega kmeta, da se je rešil iz nevarne situacije. Nastala končnica, ki je dobljena za Tartakowerja, je prekinjena.

Kot dober igralec se je danes pokazal **Astaloš** v partiji proti **Bogoljubovu**. Bogoljubov si je ustvaril nekoliko boljšo pozicijo in napravil hud napad na kraljevo krilo nasprotnika. Toda Astaloš je znal obdržati izvrstno ravnovesje ter si je pridobil prednost na kraljevem krilu in kompenzacijo na damskem krilu, kjer je dobil vezanega prostega kmeta. Nastala je končnica z damama, v kateri se je zgodil zopet zanimiv slučaj, ki je bil najbrže posledica utrujenosti. Bogoljubov je napovedal mat ter hotel hitro demonstrirati, pa je že po prvi potezi opazil, da se je hudo zmotil. V poziciji ni bilo nobenega izsiljivega kmeta, toda k sreči ni imela Bogoljubova zmota posledic. Partija je bila prekinjena v izenačeni poziciji in bo remis.

Stanje po XIII. kolu: Aljehin 11 in pol, Kashdan 7 in pol (1), Flohr, Spielmann, Vidmar 7, Bogoljubov 6 in pol (1), Niemcovič 6 in pol, Colle, Kostić, Maroczy in Stoltz 5 in pol, Astaloš 5 (1), Tartakower 4 in pol (1) in Pirc 4 in pol.

Jutri se bo vršilo XIV. kolo, v katerem se igrajo zopet partije iz prvega kola, in sicer igrajo sledeči: Aljehin : Stoltz, Maroczy : Tartakower, Kashdan : Astaloš, Bogoljubov : Vidmar, Flohr : Colle, Pirc : Niemcovič in Spielmann : Kostić.

Maša zadušnica za bazoviške žrtve

se vrši v Ljubljani v nedeljo v novi šišenski cerkvi ob 10.30 dopoldne.

Akademska omladina.

Drag kruh v Belgradu

Belgrad, 9. sept. l. Zaradi podražitev cen kruhu od strani belgrajskih pekov je Delavska zbornica poslala mestni občini belgrajski sledeči predlog, ki ga prinaša današnja »Pravda«:

Od 8. t. m. je poskočila cena kruhu za 1 Din po kg odn. po kosu. V isti višini kot belemu in polbelemu, je poskočila cena tudi črnemu kruhu. Ta tako huda podražitev kruha za celih 33 oz. 40% je zelo težko zadela gospodarsko slabo in z družino obremenjeno delavstvo in belgrajsko prebivalstvo, kateremu je kruh glavna življenjska hrana. Čeravno so vzroki podražitve kruha globlji in ležijo v zvezi z gospodarskimi razmerami v naši državi, moramo vendar smatrati, da je taka podražitev kruha vseeno prevelika, in da bi pri podrobni kalkulaciji prišlo do zaključka, da bi cene kruhu vendar bile lahko nižje.

Delavska zbornica prosi občino, da nujno skliče javno konferenco interesentov, da se uredijo cene.

Otroški vrtec v St. Vidu

Belgrad, 9. septembra. AA. Na predlog bana dravske banovine je s sklepom prosvetnega ministra dovoljena ustanovitev državnega otroškega vrtca na osnovni šoli v St. Vidu v ljubljanskem okraju.

Nadaljne določbe glede pšenice

Belgrad, 9. septembra. AA. Privilegirana akcijska družba za izvoz poljedelskih pridelkov iz Jugoslavije poroča: Naročniki pšenice so dolžni, da pri naročilih pšenice predlože potrdilo svoje davčne uprave, da so davek poravnali.

Kot enotna moka se smatra moka, ki je gre 80 kg na 100 kg pšenice.

Trgovski mlini ne smejo sprejemati od pridelovalcev pšenice na skladišče. Nasprotno pa smejo mlini na merico sprejemati pšenico na skladišče, vendar morajo voditi posebne knjige o tem in pošiljati poročila družbi.

Mlini na merice ne smejo sprejemati merice (ušura) v denarju, nego samo v pšenici.

Vsi mlini brez razlike, trgovski ali mlini na merice, morajo zahtevati od Privilegirane družbe za izvoz poljedelskih pridelkov kraljevine Jugoslavije knjige in obrazce, ki jih bodo dobili po nabavni ceni in ki jih morajo izpolnjene poslati družbi.

Belgrad se pripravlja na volitve

Belgrad, 9. sept. l. V belgrajski občini se nujno dela na sestavljanju novega spiska volivcev. Na novo je sprejeto 70 uradnikov, da se izvrši na ta način ogromno delo v predpisanem času. Dela se dan in noč. Volivni imenik iz leta 1927. služi za podlago in se le menja z ozirom na zakonske odredbe.

Sarajevo, 9. sept. l. Po podatkih, ki so do sedaj zbrani v občini, bo v Sarajevu okrog 22 do 23 tisoč volivcev.

720 km na uro

London, 9. sept. ž. Angleški poročnik Bootman je ob priliki vaj za Schneiderjev pokal dosegel s hidroplanom brzino 720 kilometrov na uro. Brzino je držal 20 minut.

France Stele:

Ljubljanski rotovž

Predavanje pri otvoritvi prenovljenega rotovža dne 8. sept. 1931

Rotovž je po stari tradiciji, segajoči do prvih početkov sodobnih mest v poznem srednjem veku nazaj, simbol meščanske samouprave in samozavesti; on je reprezentativni in idejanski sedež mestne uprave. Rotovž je ponos meščanov vsakega mesta in zato tudi arhitektonski odlikovan pred vsemi drugimi stavbami mesta. Tradicijonalni njegov znak je stolp.

Ko danes Ljubljana slovesno otvarja svoj temeljito prenovljeni rotovž, ne bo odveč, če se zamislimo nekoliko v njegovo zgodovino.

Po našem dosedanjem znanju je sedanja mestna hiša tretje rotovžko poslopje v Ljubljani. Prvi njen prednik je bil sezidan po Valvazorju leta 1297, kar se sklada precej z ostalimi, po listinah raztresenimi zgodovinskimi podatki o postanku ljubljanskih meščanskih pravic. Po Valvazorju je stal na Starem trgu, tam, kjer je bila o Valvazorjevem času mestna krušna kamra, Brotkammer. — Žal se doslej ni posrečilo ugotoviti njenega položaja.

Porast Ljubljane iz ozkega okvira Starega in Novega trga po desnem bregu Ljubljanice proti prastari cerkvi sv. Nikolaja, ki je bila sredi 15. stoletja povzdignjena v čast stolnice nove ljubljanske škofije, je povzročil, da so se meščani odločili preložiti rotovž na drugo mesto. Izbrali so njegov sedanji prostor na Mestnem trgu. Ta prostor je bil takrat še nezazidan, in se je za njim pod hribom nahajal kamenolom, ki ga pogosto omenjajo arhivalni viri. Preložitev rotovža na to mesto je imela za arhitektonsko Ljubljano važno posledico, ker se je ob naslonitvi na novi rotovž, na konec Starega trga ali takozvano Tranćo in cerkev sv. Nikolaja sistematično izgradil sedanji Mestni trg v arhitektonsko najučinkovitejši del stare Ljubljane.

Ta novi rotovž so sezidali l. 1484. Vztrajal je do 5. aprila 1717, ko so ga podrli, da napravijo prostor sedanjemu. Iz njegove zgodovine nam ni veliko znanega. Samo to vemo, da so ga sredi 16. stoletja prenavljali. Zdi se, da je šlo v prvi vrsti za neke vrste preuredbo v takrat modernem renesanskem slogu, dočim je bila stavba iz leta 1484. postavljena nedvomno še v čistem gotskem slogu. Poročilo o naročilu kamenitih stebrov, portalov in oken ter Valvazorjeva slika v Ehre des Herzogtums Krain, ki ji manjka v zunanjščini vsaka sled prvotne gotske arhitekture, govore za tako prezidavo. Če bi nam ne bil duhovno močno razgibani čas baroka, ki je povzročil stavbo sedanjega rotovža, ohranil natančnejših poročil o njegovem predniku, bi o njem ne vedeli dosti več ko o prvem rotovžu na Starem trgu. Valvazorju, Dolničarju, in nekemu neznancu, ki je mogoče tudi Dolničar, vsekakor pa duhovnik, ker namerava izdati svoj v knjižnici semenišča ohranjeni spis Curia Labacensis... z dovoljenjem svojih predstojnikov, se imamo zahvaliti za važne podatke o tem rotovžu. Iz teh poročil izvemo, da je bil njegov arhitekt ljubljančan Peter Bezlaj, ki je spisal tudi teoretičen spis o arhitekturi Studium Architekturae civilis. S slikami je to hišo zunaj, deloma bržkone tudi znotraj okrasil neki Anton Gerici. O slikah se pravi, da so »celleberrimae et ab Italis et alienigenis laudatissimae« — slavne in od Italijanov ter inozemcev močno hvaljene. Slike na fasadi so predstavljale 12 sibil, med okni je bila naslikana na prestolu sedeča Pravica, obdana od svetovalcev, ob straneh Salomonova sodba in sodba perzijskega kralja Kambiza nad krivičnim sodnikom Sisamnesom, o katerem poroča Herodot, da ga je Kambiz za krivično sodbo ukazal živega odreti in z njegovo kožo prevleči stol njegovega sina v trajen opomin, naj bo pravičen sodnik. Razen tega so bile na zunanjščini naslikane še Zmernost, Previdnost, Srčnost in Modrost. V posvetovalnici je visela slika poslednje sodbe, portreti cesarjev in cesaric in slika Ljubljane. Kakor iz tega spisa razvidimo, je bil poudarek v slikarski okrasitvi rotovža predvsem na mestnem sodstvu, ki je tvorilo enega najvažnejših meščanskih privilegijev.

Razen slik sta bila na fasadi v višini nadstropja na vsakem oglu po eden kip Adama in Eve, ki ju je izdelal Ljubljančan Janez Lipec, »clarus sui aevi sculptor« — slaven kipar tistega časa; kakor se izraža o njem Dolničar. Kipa sta zelo poškodovana ohranjena v muzeju, pa tudi še v tem stanju nam pričata o dobri roki svojega stvaritelja. Še v Valvasorjevem času, ki je bil že popolnoma pod vplivom renesanskega ideala telesne lepote, sta vzbujala estetsko pozornost, tako da pravi Valvasor o njih, da sta »nach Regeln der Kunst ausgebildet« — najvišja pohvala, ki jo more v renesansko baročnem estetskem idealu vzgojeni izobraženec izreči o delu temu času nesimpatične gotike. Posebno Eva je bila popularna in je veljala za neke vrste simbol Ljubljane in njeno posebno značilnost. Valvasor piše o nji: »Diese Eva gibt dem gemeinem Mann und reisenden Handwerksgesellen das Wahr- und Kennzeichen der Stadt Laybach, als welche man zu fragen pfleget, Ob sie die alte Jungfrau bey dem Rathause geküsset?«

Pred fasado rotovža na desni, nekako ob sedanjem spomeniku kralja Petra, je bila rešetka, takozvani Narrenköterle, kjer so ob delavnikih izpostavljali zločince javnemu zasramovanju. Nekoliko dalje na desni je stal nizek steber, sramotni steber ali pranger, h kateremu so privezovali obsojence in jih šibali. Približno na mestu sedanjega Robbovega vodnjaka je stal Neptunov vodnjak, ki so ga postavili leta 1660, in ga je izdelal ljubljanski kamnosek Gašper Dolmesinger. Ta vodnjak je stal do leta 1752, ko se je umaknil sedanjemu obelisku. Ohranil pa se nam je na vrtu Del Cottove vile in smemo upati v interesu starinske Ljubljane, da se mu bo prej ali slej našel primeren prostor v starem mestu, kjer bo pomnožil kot tipičen zgodnje-baročni spomenik zanimivosti našega mesta.

Kakor se iz tega popisa vidi, je bil stari rotovž zanimiv objekt, ki pa novemu praktičnemu in estetskemu občutju baročne dobe Valvazorjevega časa ni več zadostoval. Tej duhovno napredni in za ljubljansko kulturo velevažni dobi, v kateri je Valvazor izdajal svoje veliko delo o Kranjski, Schönleben pisal svoj letopis, Janez Gregor Dolničar zbiral spomenike mesta in beležil njega zanimivosti, v času, ko je ljubljanska inteligenca pripravljala in leta 1693 ustanovila prvo ljubljansko učeno družbo, Academia operosorum, se je začel tudi smotreno propagirati sodobni italijanski umetniški okus. Ze okrog leta 1680. so se vršile živahne razprave o tem, kakšna naj bo nova mestna hiša. Naročili so načrt pri nekem holandskem kapucinu, ki pa mnogim ni ugajal in je proti njemu napisal neznanec, mogoče J. G. Dolničar anonimni spis Curia Labacensis Urbis Metropolis Ducatus Carnioliae, ausgegeben und verfast durch einen treugesinnten Patrioten... 1680. Ta neznanec se bori proti holandskemu načrtu predvsem ker je zasnovan »auf altdeutsche Manier« in ne na »neuarchitektische«, kar pomeni, da se zavzema za italijanski baročni slog. Novi rotovž mora biti prvovrstna stavba, če bi ga bilo treba tudi več let graditi, če ne, naj se pa zidanje raje opusti. Dve reči sta v tej zvezi zanimivi: v Ljubljani se tu prvič v literaturi odraža borba dveh estetskih načel, znak, da je bila umetniška izobrazba precej napredovala. Drugo pa je, da imamo tu dokaz, s kako resnostjo in ambicioznostjo so se pripravljali na novo delo. Načrt Holandca je bil pokopan. Neznan avtor Curie je sam izdelal zelo zanimiv in umetniško bogat načrt, ki je tudi propadel. Predlagal je dvonadstopno stavbo z arkadami. Vsa naj bi bila razkošno poslikana z alegorijami in historičnimi slikami. Na fasadi naj bi bila poleg slik zopet tradicijonalna kipa Adama in Eve. V veliki dvorani na stropu pa apoteoza Ljubljane. Vsled sporov v mestnem svetu se je začetek zidanja zavlekel. Bržkone je bilo naprav... Eden Martinuzzijev se omenja v aktih, pa tudi ni bil sprejet in je K. Martinuzzi, stavbenik ljublj. semenišča, zanj dobil odkupnino. Stavbo so poverili domačinu Gregoriju Mačku, ki se je izvežbal kot polir pri stavbi nove stolnice in si je s cerkvenimi stavbami na Šmarni gori, Dobrovi in drugod pridobil ime najboljšega domačega stavbenika. Petega aprila 1717 so stari rotovž podrli. Dne 16. aprila 1717 pa je župan Jakob Herendler položil temeljni kamen za novega. S tem je Ljubljana dobila sedanji magistrat. On nam je dokaz, da je v njem nad prejšnjo nemško ali holandsko severno renesanso premagala definitivno italijanska oblika. Pri novi stavbi gre za čisto reprezentativno, šele v drugi vrsti praktično dvonadstropno zgradbo. V toliko se zdi, da je s svojimi načeli prodrl autor Curie. Zunanjščina je resna, iz težkih kvadrov je sezidana po prejšnjem rotovžu posneta prednja lopa, ki samozavestno stopa naprej iz osnovne vrste hiš svoje okolice kakor samozavesten meščan, ki se preriне skozi enolično vrsto svojih someščanov in se prepotentno postavi v ospredje. Na fasadi je bil balkon, ki so ga pa koncem 18. stoletja morali podreti in je bil obnovljen šele po potresu 1895. Služil je deloma istemu namenu kot poprej pranger ali rešetka, ker so na njem izpostavljali na smrt obsojene na semanje dni splošnemu sramotenju in jih izročali rablju. Cela notranja veža je tvorila eno samo, proti dvorišču odprto dvorano na slokih stebrih in lokih — veža, ki je po svojem značaju tuja polsevernjaškemu klimatičnemu miljeju Ljubljane ter razložljiva samo iz navdušenja za solnčne in zračne arkade italijanskih reprezentativnih poslopij. Obe nadstropji sta imeli na dvorišče odprte arkade. Stene dvorišča pa so bile pokrite s sgrafitnimi dekoracijami. To je bil edini element, ki bolj pripada srednje evropskemu dekorativnemu miljeju kakor značaj cele stavbe. V prvem nadstropju proti trgu je bila posvetovalnica, v traktu pod Gradom pa dvorana, kjer so se o pustu vršili plesi in druge, tudi gledališke prireditve; zraven, v zadnjem traktu, sta bili tudi sejna in tako zvana biljardna soba, katero so oddajali za ... komedijantom in podobno, leta 1802. pa celo za predavalnico bogoslovne šole. V drugem nadstropju je bil na strani trga urad mestnega kamerarja.

Koncem 18. stol. je bila stavba že v zelo slabem stanju, tako, da so se bali, da se glavna dvoran podre; zato so podprli pritličje z umesnimi zidovi in s tem uničili stebriščno vežo. Tudi o potresu 1895 je mestna hiša veliko trpela. To je imelo za posledico temeljito obnovitev, ki je ustvarila v prednjem delu iz obeh nadstropij eno visoko, sedanjo mestno posvetovalnico.

Povojni čas je našel rotovž že zopet v skrajno zapuščenem stanju. Estetski vtis pritličja je bil popolnoma uničen z zazidavami, prav tako ž njim skvarjeno dvorišče, sgrafiti napol razpadli, stebrovje razpokano in zvezano z železnimi oklepi, zunanjščina pa odrta in čemerna, tako da se je neenkrat pojavila misel, naj se stari rotovž podere in sezida nov. Hvala Bogu se to ni zgodilo in je zmagalo prepričanje, da je rotovž eden najlepših arhitektonskih spomenikov mesta in ga je treba samo zbuditi k novemu življenju.

In to vstajenje, gospoda, praznujemo danes. Arhitekt Mušič in slikar Sternen sta nam rešila ta biser in mu dala, kolikor je to sploh še mogoče, prvotno obliko. Za vežo, ki smo jo dobili v pritličju, nas lahko zavida marsikatero večje in od Ljubljane pomembnejše mesto severno Alp. Dvorišče je s svojimi sgrafiti namah zasijalo kot najlepše našega mesta. Tja se je preselil dvojnik nekdanjega magistratnega Neptunovega vodnjaka, Herkulov vodnjak, ki je stal nekdaj na Starem trgu, kjer je bil postavljen leta 1655. Na podstavku z delfini, ki je mogoče nekdaj pripadal Neptunovemu vodnjaku, je predstavljen Herkul, ki ubija Gerijona. Tako je s prenovljenim rotovžem vstala v našo estetsko zavest zopet ena pozabljenih umetnin stare Ljubljane. Herkul na tem mestu se mi zdi danes kakor simbol sedanje mestne uprave, ki je podobno njemu izčistila dosedanji Augijev hlev magistratnega dvorišča. Predlagal bi, naj se s tem vodnjakom obnovi tudi lepi stari latinski napis, ki je bil po Dolničarju na njem, dokler je stal na Starem trgu. V slovenskem prevodu se je napis takole glasil: »Napij se brez skrbi čiste vode! Da se ž njo ne napiješ krvi in smrti, se imaš zahvaliti junaštvu starotržanov. In da se ne napiješ pozabljivosti, prezirajoč tekočo dobrino, pomoči Herkulovo gorjačo v vodo, da zagledaš v pravljici čisti obraz Resnice. Emono — Ljubljano, ki je ob Starem trgu tolikrat premagala Turke.«

Gospoda, v teh lepih dneh kraljevega tedna je Ljubljana pokazala, da začenja smotreno ceniti svoje stare vrednote. Prenovljeni rotovž je ena etapa za ponovno osvojitev estetskih kvalitet stare Ljubljane. Sličnih vrednot sta poleg Mestni in Stari trg, pa tudi Novi trg in trg pred Škofijo. Naj bo novi rotovž zgovorna propaganda zanje. Podedovane vrednote se vzbujajo te dni pred našimi očmi k novemu življenju. Kdor se ni zavedal, da je Uršulinska cerkev najlepša arhitektura Ljubljane, se je o tem gotovo prepričal pri predstavi Slehernika, ko je Ljubljana dokazala, da s svojo sceno ne zaostaja za svetovno slavno salzburško. In če kdo ni veriel v estetsko kvaliteto našega rotovža, sem prepričan, da danes premagan odhaja.

Naj prenovljeni rotovž pomenja vstajenje estetske stare Ljubljane!

Split, 9. sept. l. Ban primorske banovine je sklical izredno zasedanje banskega sveta primorske banovine. Razpravljalo se bo o njuni pomoči kmetom, ki so najbolj trpeli. Seja se bo vršila 21. t. m.

Belgrad, 9. septembra. AA. S sklepom ministra za socialno politiko in narodno zdravje je postavljen za vršilca šefa sanitetnega oddelka na higijenskem zavodu v Ljubljani g. Stojan Guzelj, inženjer istega zavoda.

Dunajska vremenska napoved: Dosedanje vreme se ne bo mnogo izpremenilo.

Zadnja pot † Aleksandra Jeločnika

Št. Vid, 9. septembra.

Danes dopoldne se je ob veliki udeležbi občinstva, ki je pričala o priljubljenosti pokojnika, vršila v Št. Vidu nad Ljubljano zadnja pot pokojnega Aleksandra Jeločnika, dolgoletnega šol. upravitelja v Št. Vidu in nazadnje šol. upravitelja v Križah pri Tržiču. Krsto s truplom pokojnika so dopoldne pripeljali z avtomobilom iz Križ. Prevoz in žalni sprevod je organizirala tvrdka Gajšek.

Občinstvo je šlo vozu s krsto nasproti do križa, kjer so šentviški pevci zapeli »Nad zvezdami«. Krsto so prinesli v cerkev, kjer je blagoslovil pokojnikovo truplo dekan g. Zabret ob asistenci duhovništva. Pevci pa so zapeli pesem »Uslliši nas Gospod«. Razvil se je žalni sprevod, v katerem je šlo okoli 2000 občinstva. Na čelu sprevoda je neslo okoli 45 šentviških dijakov vence in šopke. V sprevodu so šli učenci št. viške šole, dalje dijaki škofovih zavodov, mnogo znancev in prijateljev iz Ljubljane, zlasti učiteljstva, štiri zastave št. viških organizacij in kompletno šentviško gasilsko društvo. V sprevodu smo opazili tudi kanonika gg. dr. Klinarja in Šiško, san. polkovnika Justina in nekatere druge odličnejše osebe. Na pokopališču se je od pokojnika poslovil z lepimi besedami šolski upravitelj Lapajne iz Cerkelj. Govornik je slavil prosvetno delo pokojnika v katoliških organizacijah. Na njim sta se poslovila od pokojnika še zastopnika mizarske zadruge in gasilskega društva, katerih soustanovitelj je bil. Pevci pa so zapeli pesem »Pomladi vse se veseli«. Posebno žalosten je bil pogled na pet nepreskrbljenih otrok, ki so plakali za svojim dragim očkom. Ni ga bilo, kateremu se pri tem pogrebu ne bi orosile oči.

Pokojniku, ki je bil vnet javni delavec in pijonir mladega slovenskega orlovstva, bodi ohranjen med nami najlepši spomin! Naj počiva v miru! Bog naj tolaži njegovo družino!

G. Franc Šuklje - odlikovan

Ljubljana, 9. septembra.

Češkoslovaški poslanik g. dr. Robert Flieder, ki je prišel 6. t. m. ob priliki svečanosti odkritja spomenika kralja Petra v Ljubljano, je pooblastil konzula g. Alojza Cihelko, da preda g. Franu Šukljetu odlikovanje, katero mu je podelil prezident češkoslovaške republike. Gospod konzul Cihelka se je dne 8. t. m. odpeljal v Novo mesto in posetil nestorja slovenske politike na njegovem domu, kjer se je vršilo v najožjem rodbinskem krogu lepo slavlje. G. Fran Šuklje, ki je te dni prestal težko in opasno bolezen, je sprejel odličnega gosta v spalnici, sedeč v naslonjaču in pokrit z odejami. Dasi je oslabljen po posledicah bolezni, so poteze njegovega obraza zopet izrazite in žive oči pričajo, da je v njegovem močnem telesu še dokaj nezrušene sile. Konzul Cihelka mu je s kratkim prisrčnim nagovorom izročil **komanderski križ reda Belega leva** kot dokaz hvaležnega priznanja za zasluge, katere je odlikovanec v svojem dolgoletnem političnem delovanju storil tudi češkemu narodu. V lepih besedah in globoko ganjen mu je odgovoril stari gospod Šuklje, proseč, da izreče njegovo iskreno zahvalo poslaniku ministri Fliederju, kateri naj blagovoli sporočiti gospodu prezidentu češkoslovaške republike Tomažu Masaryku izraze njegove udane hvaležnosti za velikodušni čin, s katerim se je tako plemenito spomnil starega borca za slovensko stvar. Gospodu prezidentu pošilja zagotovilo navdušenega občudovanja in globokega spoštovanja, ter vroče želje, da bodi svitlemu vodji velike češkoslovaške države prisojenih še mnogo let zadovoljstva in uspeha na srečo naroda in republike. S tihim glasom je gospod Šuklje še pristavil: »Skoraj sem že prestopil prag življenja, in morda bodo ene mojih poslednjih besed te, ko prosim Vsemogočega sreče in blagoslova češkoslovaškemu narodu, blagoslova neminljivemu delu prezidenta Masaryka!«

Po obedu, katerega se odlikovanec ni udeležil, se je g. Konzul Cihelka še od njega poslovil ter se vrnil v Ljubljano.

Svetovni mojster v boksu

nastopi v dvorani Uniona 12. in 13. sept.

Trgatev se bliža

Bela Krajina, 9. septembra.

Portugalka zori. Nekateri jo že trgajo in reči moramo, da bo dala dobro kapljico. Dne 8. septembra so merili v Novi gori pri Drašičih, koliko je že grozdje doseglo in so ugotovili takole: »neuburger« je dosegel 20% sladkorja, »modra frankinja« in »portugalka« 19%, »španjol« in »silvanec« 16, »smederevka« 15%.

Za ta čas so to jako ugodni rezultati in ker bo v ugodnem vremenu grozdje še mnogo pridobilo, moremo pričakovati tako vinsko letino, kot je že dolgo ne pomnijo. Tudi bogata bo ta letina. Da bi le tudi kupcev privabila! Kdor bi si hotel zagotoviti dobro kapljico, naj se obrne na »Vinarsko zadrugo v Metliki«, ki bo sama v lastnem obratu izdelala več sto hektov garantirano pristnega metličana, črnega in belega. Portugalka se bo že kmalu dobila. Zadruga sprejema od članov grozdje in ga bo sama prešala v lastni kleti in spravila v lastne sode.

Obstrelil se je

Metlika, 9. septembra.

V Bušinji vasi pri Metliki se je 8. septembra zvečer ponesrečil Lojze Tajčman, ključavničarski vajenec pri g. Fistru v Metliki. Pripravljal je puško za lov, ki je bila zamašena, pa mu je nesreča odtrgala dva prsta in predrla roko. Odpeljali so ga v Novo mesto v bolnišnico.

Streli na ptujskih ulicah

Ptuj, 8. sept.

V Ptuju je prišlo pred gostilno Antolič do razburljivega prizora med nekimi razgrajači in policistom Rupnikom. V gostilni so se sprli vajenec B., invalid D. in kmečka fanta H. in M. z gostilničarjem Antoličem. Ko jih je gostilničar vrgel na cesto, so razgrajači zunaj napadli došlega policista Rupnika.

Ker so mu odvzeli pendrek in ga resno ogrožali, je policaj izvlekel samokres in oddal na napadalce več strelov. Dva strela sta zadela B. v noge. Od napadalcev je tudi eden oddal strel ter Rupnika ranil. Stražnik se je končno moral premoči umakniti, vrnil pa se je kmalu zopet zopet z dvema tovarišema, nakar so skupno nevarne razgrajače ukrotili

TRIUMF SLOVENSKE PESMI

Pogled na del množice na Kongresnem trgu med koncertom Pevske zveze.

Ljubljana, 9. sept.

Vtis včerajšnjega koncerta pred nunsko cerkvijo je še vedno velikanski. Res je, da so tisti, ki so bili bolj oddaljeni, uživali mogočnejše vtise. Posebno stotine poslušalcev na ljubljanskem gradu so imele svoj poseben užitek. Tam gori je masa pevcev prišla do veljave še mnogo bolj ko spodaj na trgu. Zato tudi prenos po radiu, prenešen po mikrofonu iz neposredne bližine, ni nudil poslušalcem tistega užitka, ki so ga bili deležni drugi.

Vendar je tudi radio povsod po Slovenskem vzbudil veliko navdušenje za našo slovensko pesem, podano v tako veličastnem zboru.

Celo Slovenska krajina je bila vsa navdušena, ko je po radiu poslušala koncert 2450 naših slovenskih kmečkih in delavskih pevcev in pevk. Gospod profesor Bajuk je prejel takoj včeraj iz Dolnje Lendave naslednjo brzojavko:

»Poslušalci velikega koncerta po radiu — Vam in vsem sodelovalcem navdušeno čestitamo!«

Nova tržnica na Ljubljanici

Ljubljana, 9. sept.

Potreba moderne tržnice v Ljubljani je že dolgo znano dejstvo. Že mnogi odlični meščani so se zanimali za to stvar, jo skušali ugodno rešiti ter končno veljavno uresničiti; tudi v občinskem odboru se je pred leti ta stvar že večkrat obravnavala, žal vedno brez uspeha. Približno pred 10 leti se je že pojavila grandijozna ideja, postaviti novo tržnico prav nad Ljubljanico. V ta namen bi bilo treba pokriti strugo Ljubljanice od Zmajskega do Frančiškanskega mostu. Ideja, ki bi bila pred 10 leti izvedljiva s približno 5 milijoni Din, se ravno vsled denarnih težkoč ni mogla izvesti.

Zdaj izgleda, da smo se uresničitvi te ideje vendarle približali. Kakor smo zvedeli, se snuje v Ljubljani posebna družba, ki bo zbrala 10 milijonov kapitala ter s tem denarjem zazidala ploskev Ljubljanice med obema omenjenima mostovoma, potem pa zgradila gori moderno urejeno tržnico Kakor rečeno, se stvar snuje. V glavnih obrisih je investicijski program ter rentabilitetni račun že določen. Gre le še za ljudi, odnosno za zavode, ki bi se te akcije udeležili. Prav te dni se vršijo tozadevna pogajanja. Ko bo stvar končnoveljavna, bomo seveda o tem še obširno poročali.

Obupne razmere našega kmeta

Ljubljana, 9. sept.

Kmetijske gospodarske zadruge so g. banu izročile dolgo spomenico o težkem položaju našega kmeta. Iz te spomenice povzemamo:

Kriza našega kmetijstva postaja dan na dan hujša. Razmere postajajo naravnost obupne. Kmetski stan se bori z vedno večjimi težavami, katerim ni videti ne konca ne kraja. Kmet obupuje nad bodočnostjo svojega stanu. Zaveda se, da ni sam kriv sedanjih razmer, ker nima priložnosti, da bi povedal svoje težave in branil svoje interese. Drugi stanovi imajo svoje zbornice, ki nastopajo vedno in povsod za interese svojih članov, le kmetijstvo — steber države — nima nobenega svojega pravega zastopstva. Zato je zadružništvo še najbolj poklicano, da izpregovori za svoje kmetovalce-člane besedo in opozori merodajne faktorje na resnost sedanjih časov za naše kmetijstvo.

Kljub naklonjenosti banske uprave za cenejšo nabavo umetnih gnojil ne moremo priti do večje porabe, ker cene kmetijskih pridelkov stalno padajo in silijo kmeta, da opusti uporabo umetnih gnojil, ker povečana produkcija še bolj znižuje prodajno ceno pridelkov.

Velik dohodek je slov. kmetijstvo dobilo z rejo plemenskih in lažjih prešičev. To pa danes ni več plodonosna kmetijska panoga, ker je izvoz radi trgovinskih pogodb skoro nemogoč.

Živinoreja je danes zašla v najtežji položaj. Cene mesne govedi so naravnost sramotne. Vrhu tega pa niso bile enako znižane cene mesu. Dogajali so se slučaji, da je kmet prodal vola po 6 Din za kg, plačati pa je moral meso po 18 Din kg.

Doslej se je v težkih slučajih zatekal naš kmet v gozd, katerega je mogel prodati toliko, da je kril izredne izdatke, včasih pa je porabil izkupiček tudi za svoje izdatke, ki so mu bili potrebni za obstoj in napredek v gospodarstvu. Danes nima les nobene prave cene. Tudi ako les da kmetovalec po sedanji ceni, ga mora že prodati v svojo škodo v gozdnem gospodarstvu, ako hoče res toliko izkupiti, da bi se mu kaj poznalo. Edino, kar še nekako kmeta drži, da more svoje obveznosti do države in javnih ustanov izvrševati, je reja plemenske govedi in mlekarstvo. Toda tudi tu razmere niso rožnate. Kmetski stan in zadružništvo zahtevata, da banska uprava zastopa stališče, da se umetna gnojila pocenijo v taki meri, da sploh morejo priti v poštev za poljedelstvo, predvsem pa za travništvo. Nezaupanje povzroča tudi dejstvo, da se nagrade bikorejcem ob času licenciranja bikov ne izplačajo takoj. Že lani so te nagrade bikorejci zelo dolgo čakali. Isto se godi tudi letos.

Nezadovoljstvo vzbuja tudi dejstvo, da se je banska uprava postavila na stališče, da pri razdelitvi podpor za napravo gnojišč in gnojnih jam upošteva samo one prosilce, ki imajo do 4 glave govedi. To naziranje je zmotno. Vsi tisti, ki imajo do 4 glave govedi, niso popolni kmetje, ker jih kmetijstvo ne more hraniti radi premalega obrata. Na takih posestvih se možje pečajo s kako obrtjo. Drugič ne čutijo v sedanji kmetijski krizi zastoja, saj so neodvisni od trga za kmetijske proizvode, ker navadno nimajo dosti prodati. Krizo pa čutijo predvsem le oni kmetje, ki jih kmetijstvo popolnoma zaposluje, to so lastniki z več ko 4 glavami govedi. Ti nimajo nikjer drugod nadomestila za zmanjšane dohodke.

V času, ko je cena živil rastla nekoliko hitreje in le v malenkostih prekoračila pravo mejo, je oblast takoj predpisala maksimalne cene kmetijskim proizvodom. Danes pa oblast ne zabranjuje drugim ustanovam, da z visokimi cenami uničujejo naš kmetski stan.

Nikakor se v proračunih ne smejo zmanjšati izdatki za kmetijstvo. Vse drugod je mesto za zmanjšanje državnih, banovinskih in drugih izdatkov, kakor pa v prispevkih za kmetijstvo.

Zaradi vseh navedenih težkoč našega kmetskega stanu in vedno večjega obsega kmetijske krize, ki postaja naravnost katastrofalna, so kmetijske gospod. zadruge podale celo vrsto umestnih predlogov za omiljenje sedanje krize.

Zahteve so v glavnem sledeče:

Nujno potrebna kmetijska zbornica naj se takoj ustanovi s posebnim zakonom.

V trgovinskih pogodbah se mora naše kmetijstvo bolj zaščititi ko doslej. Ne gre ščititi samo del kmetijske proizvodnje, ampak zaščiteno mora biti naše celotno kmetijstvo.

Zaslužki trgovine naj se zmanjšajo, pa ne na škodo kmeta, pač pa naj nosi breme tudi trgovina.

Prevozne tarife za les naj bodo cenejše in skrb za prodajo našega lesa večja.

Živinoreja naj se podpira bolj sistematično. Plemensko živino naj država in banovina kupujeta od živinorejskih zadrug. Banska uprava naj pomaga živinorej. zadrugam. Zniža naj se taksa za živinske potne liste. Pospeši naj se akcija za izvedbo zavarovanja živine. Oškodovanje našega živinorejskega gospodarstva z uveljavljanjem žitnega režima naj se nadomesti z večjimi dotacijami za našo živinorejo. Obenem s pospeševanjem živinoreje naj država in banovina bolj skrbita za naše mlekarstvo, predvsem pa naj se zabrani prekupčevanje. Posebno smotreno naj bi država in banovina podpirali našę nakupno in prodajno zadružništvo.

Takse na nepremičnine naj se omilijo, ravno tako odpravi ljudsko delo in reši cigansko vprašanje.

Kreditov za kmetijstvo ne gre črtati v proračunu, pač pa naj se zidava novih šol odgodi na čase boljših gospodarskih razmer. Za nepotrebne in nenujne zadeve ne smemo zapraviti niti pare.

V vseh vprašanjih, ki zadevajo podeželje, naj se zaslišijo tudi praktični možje-kmetje, dokler še ni ustanovljena kmetijska zbornica.

Država naj podpira kmetijsko zadružništvo, ki v narodu in za narod vrši ogromno nalogo za rešitev sedanje gospodarske krize in za napredek kmetijstva. Državna uprava naj bo zagotovljena, da je naš kmet, kakor je točen v izpolnjevanju obveznosti do države, upravičen staviti svoje predloge in zahteve, ki so porojene iz skrbi za bodočnost naroda.

Sramotne cene živini

Vojnik, 8. sept.

V ponedeljek, 7. t. m. se je tukaj vršil živinski in kramarski semenj. Živine je bilo prignane zelo veliko, nekaj tudi prav lepe. Prodane je bilo nekaj živine po naravnost sramotni ceni, kajti najdražji par volov je bil prodan po 5.50 Din kg. Ker je bila živinska kupčija zelo slaba, so imeli tudi kramarji zelo slab »kšeft«, tudi oni so prav malo prodali.

Očetova smrt med košnjo

M. Sobota, 8. sept.

Horvatove v Ižakovcih je zadela velika nesreča. Smrt jim je v hipu pobrala 30-letnega gospodarja-očeta Alojza.

Mož se je podal na vse zgodaj na travnik kosit. Kosa je veselo švigala in redi pokošene trave so se množile. Hipoma se je kosa ustavila v travi, mož jo je izpustil, se zamajal in se zgrudil na tla. Ljudje, ki so bili v bližini, so takoj skočili k njemu. Mož je ležal pred njimi brez znaka življenja. Začeli so ga močiti, drgniti, a brez uspeha. Poslali so po zdravnika. Pomagati tudi ta ni mogel, ker je bil mož že mrzel in trd. Kaj je povzročilo tako naglo smrt, se ne ve.

Slučaj je v vsej vasi vzbudil veliko sočutje. Smrt moža je za hišo velik udarec in sicer tem bolj, ker je zapustil četvero drobne dece.

Razstava slovenskih mest

Tujskoprometna razstava in razstava slovenskih mest na ljubljanskem velesejmu, ki so nameščene v paviljonih J, M, N in K, bodo za obisk šol odprte v dnevih 14., 15. in 16. septembra od 8 zjutraj do 6 zvečer. Šolska vodstva se vabijo, da izrabijo to ugodno priliko in privedejo šolsko mladino na ogled. Vstopnina 3 Din za učenca, spremljajoče gg. učiteljstvo pa je vstopnine prosto. Od 10. do do vključno 13. t. m. je sejmišče za obisk zaprto.

V Kamniku grade novo pošto

Kamnik, 7. septembra.

Mnogo se je pisalo letošnjo spomlad o neprimernih poštnih lokalih v Kamniku. Rezultat je bil, da so merodajni faktorji uvideli nujno potrebo novih poštnih prostorov, kajti Kamnik se naglo dviga in postaja vedno bolj uvaževano letovišče. Končno pa je še lastnica aprila letošnjega leta sedanje poštne lokale odpovedala, češ, da so za poštni urad neprimerni (z ozirom na razne časopisne notice!). In tako je to pereče vprašanje stopilo v končno fazo.

Mestna občina Kamnik je bila pripravljena poskrbeti za stavbni prostor, katerega bi daro

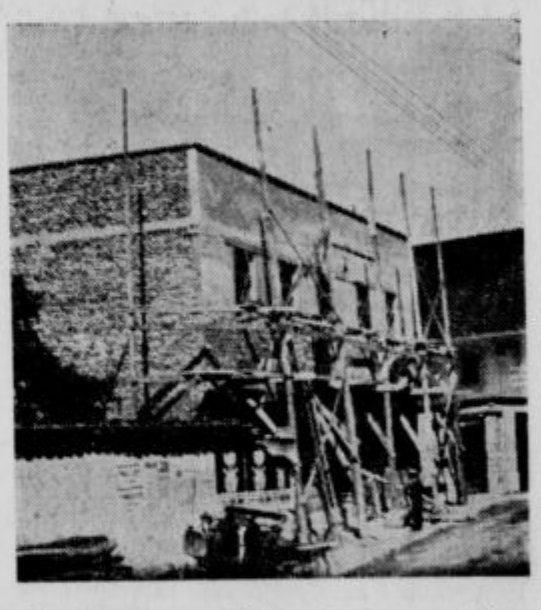

vala poštnemu ravnateljstvu. Ker pa ravnateljstvo ni bilo pripravljeno zidati novega poštnega poslopja, so pričeli misliti na privatnega graditelja. K sreči se je bil oglasil g. dr. Megler, ki je bil pripravljen na svojem zemljišču na Grabnu zgraditi novo moderno poštno poslopje, ki bo odgovarjalo higijenskim in prometnim potrebam poštnega urada. Pričela so se pogajanja s poštnim ravnateljstvom, ki so se ugodno končala meseca junija. In tako je pričel g. dr. Megler takoj z zidavo poslopja. Delo je prevzel zidarski mojster Iskra iz Mekinj. Najprej so podrli del starega zidu, da so mogli stavbo postaviti po novih regulacijskih načrtih, ki jih ima mestna občina, namreč: da v doglednem času cesto na Grabnu razširi. Poštni urad bo imel v pritličju pet sob in sicer eno za paketno in pisemsko pošto, eno za denarni promet, eno za telefonski pogovor, eno za upravnika pošte in eno za čakalnico. Gospod dr. Megler pa je sezidal enonadstropno stavbo, tako, da bo eventuelno možno v prvo nadstropje nastaniti še kak drug urad. Baje se pogaja za te prostore orožniška postaja, ki ima sedaj lokale na zelo odročnem in skritem prostoru, namreč pri g. Karlu Staretu. Zaenkrat se bo izgotovilo samo pritličje in frontalna stena. Druge stene in prvo nadstropje pa se bo dokončalo drugo leto.

Stavba bo ena najlepših zgradb, kar jih ima Kamnik in edina tovrstna v našem mestu, imela bo namreč ravno železobetonsko streho, kakor kaže slika.

Škoda pa, da je stavba v gornjem delu mesta; prav, ako se gleda na sedanji položaj Kamnika, a kakor bodočnost kaže, se bo v nekaj desetletjih koncentriralo vse življenje na južni konec, ker se mesto Kamnik razširja proti jugu. V par letih bo na Šutni nova šola itd.

Želimo Kamniku najlepšega razvoja, tako v tujsko-prometnem kot industrijskem pogledu, da se skoro že zboljšajo oni nedostatki, ki mesto ovirajo v njegovem normalnem razvoju.

Bela Krajina

Z Bogom, »Belokranjski kotiček«! Z zvonenjem, streljanjem, z godbo in petjem in kresovi smo ga pokopali. Pač vesel pogreb! Naj v miru počiva!

Dnevna kronika

Življenje ali denar!

Ropar potolkel žrtev na tla ter ji polomil rebra.

Št. Ilj, 9. septembra.

Na praznik, dne 8. t. m. se je vračal okrog pol 11 zvečer Franc Štamler iz Selnice ob Muri iz St. Ilja domov. Ko je prekoračil železniški tir, je navalil iz teme nepoznan moški ter ga s krikom: »Življenje ali denar boš dal!« podrl na tla. Na tleh ležečega je obdelal s pestmi in nogami ter mu prizadel večje rane po obrazu in mu polomil rebra. Končno mu je izmaknil iz notranjega žepa v suknji denarnico, v kateri pa je imel napadeni le malenkostno vsoto denarja. To je sedaj v tem mestu že drugi roparski napad in ni dvoma, da je bil pri obeh eden in isti storilec. Orožniki imajo že sled.

Koledar

Četrtek, 10. septembra: Nikolaj Toledski, spoznavalec.

Osebne vesti

— **Poroka.** Včeraj sta se poročila g. dr. Andrej **Matejčič,** zdravnik, z gdč. Majdo **Kmetovo,** oba iz Ljubljane. Priči sta bila gg. dr. Pavel Avranovič in dr. Milan Perko. Poročil ju je g. Jože Meze na Rakovniku. Obelo sreče!

— **Poroka.** V Mariboru sta se poročila g. dr. Miroslav Dev in gdč. Anica Kac. Obilo sreče!

— **Imenovanje.** G. Stanko Masič, tajnik ministrstva za notranje zadeve je imenovan za svetnika istega ministrstva IV. skupine 2. stopnje.

— **Odlikovanja.** Iz Kamnika: Včeraj, dne 9. t. m. je izročil okr. načelnik g. dr. I. Ogrin odlikovanja V. razreda Sv. Save okr. šolskemu nadzorniku g. Gustavu Lukežiču, upraviteljici dekl. šole ge. Mariji Rupnikovi ter upravitelju deške šole g. Juliju Cenčiču.

Imenovanja v tobačnih tovarnah. Na predlog uprave državnih monopolov sta postavljena v tobačni tovarni v Sarajevu Vojislav **Semiš,** monopolski pristav 8. skupine v tobačni tovarni v Ljubljani, in Franc **Meneš,** pomožni monopolski kontrolor 9. skupine v tobačni tovarni v Ljubljani.

Novi grobovi

† Umrla je v Kamniku nenadoma od kapi zadeta v 72. letu svoje starosti ga. Marija Terpinc, roj. Levičnik, sestra znane restavraterke ge. M. Kenda. — N. p. v m.! — Žalujočim naše iskreno sožalje!

Kolinska

Okusna in zdrava je

KOLINSKA KAVA

Ostale vesti

— **Meso hrvatskih prašičev brez cene.** Hrvatski listi poročajo, da so v Koprivnici 7. t. m. prašiče kmetje prodajali mesarjem po 5—6 Din za kg. Cene so v enem tednu padle za 2 Din pri kili. — Pa smo brali nekje, da so hrvaški prašiči po 12 Din in da zato mesarji ne morejo po ceni dajati mesa.

— **Pomočnik bana dr. Pirkmajer** bo v petek 11. t. m. uradno odsoten in ne bo sprejemal strank.

— **Dobrovoljci,** ki bi se hoteli udeležiti slovesnosti blagoslovitve in razvitja prapora, podarjenega od kralja naši centralni organizaciji v Belgradu, začetkom oktobra, naj **nemudoma** javijo to organizaciji v Ljubljani. Vožnja je zaenkrat dovoljena četrtinska. Vse ostalo in še eventualno znižanje vožnje bomo dotičnim javili pravočasno. — Odbor.

— **Gostovanje mariborskega narodnega gledališča,** ki je bilo zaradi kraljevega tedna odpovedano, bo definitivno v soboto 12. t. m. ob 20 v Brežicah, v nedeljo 13. t. m. ob 15 v Rajhenburgu, istega dne zvečer ob 20 pa v Krškem. Povsod se bo vprizorila učinkovita Frankova povojna drama »Karl in Ana«. Za to zanimivo prireditev priporočamo nakup vstopnic že v predprodaji.

— **Sprememba voznega reda na progi Kranj—Jezersko.** »Autopromet«, družba z o. z. Jezersko naznanja: Dne 15. t. m. se prične zimski vozni red, in sicer odhod z Jezerskega (gostilna Štular) ob 6.30 kot do sedaj, prihod v Kranj ob 8; odhod iz Kranja ob 13, prihod na Jezersko ob 14.30. S to spremembo se prekine poletni vozni red.

— **Strelska družina v Kranju** naznanja, da se nadaljuje tekmovalno streljanje v nedeljo, 13. t. m. na strelišču v Stržovem (na vojaško tarčo, lovske tarče, na srnjaka, leteče golobe in malokalibersko streljanje, tudi s pištolami). Lepa in dragocena darila so razstavljena pri g. Mišiču, puškarju v Kranju).

— **Katere knjige našim gospodinjam in gospodarjem v poletnem in jesenskem času najbolj služijo?** Beg Anton: Naše gobe. Navodilo za spoznavanje užitnih in strupenih gob in kako jih pripravljamo za dobro jed. Din 50 (Slike v naravnih barvah); Martin Humek: Sadje v gospodinjstvu. Navod o ravnanju s sadjem v domači sadni uporabi in v konserviranju sadja in zelenjave. 24 Din; Humek Martin: Sadno vino ali sadjevec. Navodilo, kako ga izdelujemo in z njim ravnajmo, da nam ostane zdrava in okusna pijača. 10 Din; Majdič I.: Nasveti za hišo in dom. Knjiga je velike važnosti in pomena za vsako družino, ker prinaša nasvete za vsakovrstne gospodinjske in gospodarske potrebe. Vsem gospodinjam to knjigo še posebno priporočamo. Cena vezanemu izvodu 30 Din, broš. 20 Din. — Vse te navedene knjige se dobijo v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— **Jugoslovansko zdravniško društvo** ima svoj 13. letni kongres v Novem Sadu v času od 17 do 19 sept. Kongresu bo priključena medicinska izložba. Poleg rednih društvenih zadev so na dnevnem redu predavanja o skrbi za duševno bolne in duševno manj vredne, referati o slobodnem izbiranju zdravnikov pri soc. zavarovanju ter o zavarovanju zdravnikov. Predavanja so priglasili odlični naši znanstveniki in praktični zdravniki. — Kralj. banska uprava, novosadski kolegi in mestna občina bodo priredili bankete, večerje in route. Predvideni so izleti v Fruško goro, Kamenico, manastir Rakovac, itd. — Na predvečer 16. septembra se vrši kolegialni sestanek na terasi enega kopališča, delo pa se začne 17. septembra ob 9. Kongres se konča 19. septembra s kosilom, ki ga daje mesto Novi Sad v čast udeležencem. Kongresni prilog znaša 100 Din. — Legitimacije in programi so zdravnikom na razpolago v Državni bolnici za ženske bolezni v Ljubljani, Stara pot št. 3.

— **400.000 Din je poneveril** v Mitrovici blagajnik kaznilnice. Sodili ga bodo danes.

— **S pepelom od tobaka je zastrupila** lastnega otroka 40 let stara kmetica Milja **Plavšič iz** vasi Jahova pri Bos. Dubici. Otrok je bil nezakonski.

— *Blejski šahovski turnir* vzbuja veliko zanimanje po svetu in v današnji »Neue Freie Presse« piše vodja blejskega turnirja, dr. H. Kmoch, sledeče: »Blejski turnir je poleg velikega turnirja v Newyorku leta 1924. *najvažnejši turnir povojne dobe.* Poleg priznanih in svetovno znanih starejših velemojstrov so se ga udeležili tudi nekateri genijalni mlajši mojstri, katerim se nudi na tem turnirju prvič prilika, da se pomerijo s staro gardo. Vseh mojstrov je 14 in igrajo v dveh rundah, tako da bo trajal turnir do konca septembra. Po prvih partijah je zasedel prvo mesto velemojster dr. Aljehin, ki vodi z močno razliko ter je v naravnost sijajni formi. Od mlajših igralcev velja Američan Kashdan za največji talent in je do sedaj odlično izpolnil vse upe, ki so jih stavili nanj.

— **Vełik vihar s točo** je divjal v soboto nad Ogulinom.

— *Odvzem pooblastil zaupnikom »Vzajemne pomoči«, reg. pom. blagajne v Ljubljani.* Sporočamo vsem članom in interesentom, da je blagajnična uprava odvzela pooblastilo za zastopanje blagajne g. Debelaku Josiku, Arjavas, Petrovče, in g. Lešnik Karolini, Maribor, Gosposka ul. 2. Navedena nista upravičena za blagajno sprejemati prijav, kakor tudi ne inkasirati kakoršnihkoli zneskov.

— **Obledele obleke barva v različnih barvah in plisira tovarna Jos. Reich.**

— **Pri išiasu** sledi na kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice, zavžite na tešče, izdatno izpraznjenje črevesa brez vseh težav, pridruži pa se navadno prijetno ugodje olajšanja. Zdravniški strokovni listi omenjajo, da učinkuje zanesljivo in prijetno »Franz-Josef« voda tudi pri pritisku na jetra in debelo črevo kakor tudi pri zabreklih žilah, haemorrhoidah, prostatalnih boleznih in katarju v mehurju. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Učite se pravilno kopati na zraku in solncu

t. j. nadrgnite dobro svoje telo pred solnčenjem tedaj, ko je telo suho, z

NIVEA-CREME
NIVEA-ULJE (olje za kožo in masažo)

nego kože, olje zmanjšuje nevarnost solnčarice, olje potemnuje polt tudi ob oblačnem nebu. N vea-creme Vas hladi pri vročini. Nivea-olje Vas varuje ob slabem vremenu mraza in s tem prehlajenja.

Nivea-creme Din 5·— do 22·—, Niv a-olje Din 25·—, 35·—

Pro zveja: Jugosl. P. BEIERSDORF & CO., d. s. o MARIBOR, Gregorčičeva ulica št. 24.

Ljubljana

Prenovljeni magistrat

Ljubljana, 9. septembra 1931.

Na praznik so ob pol 11 dopoldne svečano otvorili krasno prenovljeni magistrat. Poleg župana so bili navzoči glavni delavci, ki so vodili restavracijska dela na magistratu, konservator dr. Fr. Stele, akademski slikar M. Sternen in mestni arhitekt ing. Vlado Mušič. Otvoritve so se udeležili nadalje še člani konzularnega zbora in mnogi drugi ljubljanski odličnjaki. Najprej je govoril župan dr. Dinko Puc in se zahvalil vsem, ki so pomagali pri restavraciji magistrata. Nato je govoril konservator dr. Stele še o zgodovini magistrata in o pomenu renovacije za ostale arhitektonsko važne stavbe v Ljubljani. Za njim pa je obrazložil ing. Mušič vse težave in neprijetnosti tehničnega značaja, ki jih je nudila renovacija magistrata. Za tem so si gostje ogledali magistrat, ki je bil krasno izaljšan s cvetjem.

Prenovljeni magistrat s svojo notranjostjo sedaj v resnici mogočno vpliva na obiskovalca. Obširna veža, ki je bila svoj čas vsa predeljena in zadelana s pravimi juknjami, je sedaj svetla in tlakovana z močnimi obdelanimi kamenitimi ploščami. Na vsaki strani ob vhodu stojita dva topova iz leta 1811. Pod mogočnimi oboki se odpira pogled na tlakovano dvorišče, na čigar sredi stoji star Neptunov znak, ki je svojčas stal pred magistratom. Od tu lahko opazujemo dovršene sgrafite, ki krase notranjost dvorišča. Pod arkadami v ozadju dvorišča pa stojita zopet dva topova, ob stenah pa starinske skrinje. Stopnišče, ki vodi v prvo nadstropje, se spenja med vitkimi stebri. Ograja kakor tudi stopnice pa so iz lesa. Najbolj impozantno pa vpliva na gledalca prvo nadstropje, kjer je dohod v prenovljeno sejno dvorano. Tla so tlakovana s ploščami sive in rumenkaste barve. Stebriči, ki nosijo arkade, so iz poliranega marmorja. Od tu moremo najbolje opazovati res dovršene sgrafite in arkade. Magistrat je postal s to renovacijo ena najlepših in zgodovinsko najbolj zanimivih stavb

Kaj bo danes

Jakopičev paviljon: Razstava umetnic.

Nočno službo imata lekarni: mu. Sušnik, Marijin trg 5 in mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10. v Ljubljani.

Primarij dr. Josip Hebein

rentgenolog, sanatorij Leonišče, do 28. t. m. ne ordinira!

⊙ **Razpis gledališkega abonmaja Narodnega gledališča v Ljubljani.** Abonma za novo sezono je razpisan pod istimi pogoji, kakor v minoli sezoni. Abonma se plačuje v osmih zaporednih mesečnih obrokih. Prvi obrok pri podpisu abonmaja, ki se sprejema od danes dalje. Lanskim abonentom so rezervirani njihovi lastni sedeži do torka 15. septembra, novi abonenti se sprejemajo takoj in sicer od četrtka do ponedeljka za one sedeže, ki lansko leto niso bili abonirani, od torka 15. septembra dalje pa sploh za sedeže, ki so na razpolago, do petka 18. septembra. Priglasi se sprejemajo v veži dramskega gledališča vsak dan od 10 do 12 in od 15 do 17. Razpisanih je pet abonmajev, ki so označeni s črkami: A, B, C, D in E. Vsak abonma dobi tekom sezone 20 dramskih in 18 opernih, odnosno operetnih predstav. P. n. občinstvo vljudno vabimo, da se posluži ugodnosti, ki jih nudi gledališki abonma, predvsem pa ga prosimo v lastnem interesu, da svoje priglase čim prej izvrši. — Ravnateljstvo.

⊙ **Včerajšnji živilski trg** je bil dobro založen, zlasti s sadjem, kakor vedno ob tem času, ko je za sadje nastopila sezona. Zaradi praznika je bil tudi obisk gospodinj na trgu večji, kakor sicer. To se na trgu takoj pozna; od devetih do desetih je bilo med stojnicami toliko vrvenja, kupčijskega prerekanja, prerivanja in gneče, da človek ponekod niti naprej ni mogel priti. Sadje v ceni prav neznatno popušča, toda še to le na videz. Boljša jabolka ohranjajo svoje visoke cene 3, 4, celo 5 Din kilogram, slabše vrste pa dobiš od 1.50 Din za kilogram navzgor. Hruške so nudili po 5 Din kilogram, drobnice pa od 2 Din navzgor. Grozdje drži ceno, prodajajo ga po 3 do 5 Din kilogram. Zelenjave je dovolj za mal denar. Zelo mnogo so prinesli gob, največ jurčkov. Prav lepe jurčke so prodajali po 4 Din merica ter po 10 Din kilogram. Na sv. Petra nasipu se začenjajo pojavljati kmečki vozniki iz okolice z žaklji krompirja in zeljnatih glav. Toda za krompir in zelje v večjih množinah še ni pravega zanimanja.

⊙ **Poseben vlak v Maribor.** Ilirija zopet organizira posebni vlak za nedeljo, ko igra prvenstveno tekmo z Mariborom. Ker je ta tekma zelo važna, je potrebno, da prijatelji kluba zopet spremijo svoje tovariše v borbo. Cene za vožnjo bodo polovične. Veljale bodo pa tudi ostale vozne olajšave. Prijave se sprejemajo v kavarni Evropa (tudi telefonično št. 20-18).

⊙ **Vpisovanje v Glasbeno šolo Nar. železničarskega glasbenega društva »Sloga«** se vrši samo še danes in jutri, to je 10. in 11. septembra od 8 do 12 in od 14 do 18 v veliki društveni dvorani v Ljubljanskem dvoru, vhod iz Pražakove ulice. V soboto dne 12. septembra t. l. ob 10 razdelitev učnih ur istotam. V ponedeljek, dne 14. sept. t. l. pričetek rednega šolskega pouka v vseh oddelkih.

Dr. Rihard Jug

zopet redno ordinira

Poljanska cesta št. 28 — v Marijanišču.

Padel je pred sodniki na kolena za usmiljenje

Maribor.

Mariborski senat je včeraj sodil viničarja Simona Erkerja iz Sp. Prebukovja pri Slov. Bistrici. Dne 3. avgusta je s kuhinjskim nožem zabodel v trebuh svojega svaka Antona Bojnika ter mu zadal smrtno rano. Erker in Bojnik sta omenjenega dne s svojimi ženami popivala v Slov. Bistrici ter sta prišla domov precej vinjena. Radi nekega zavoja blaga, katerega je odložila Bojnikova žena v Erkerjevem stanovanju, je nastal med obema spor in pretep. Bojnik je vrgel Erkerja na tla ter ga davil. Ko se je Erkerju posrečilo izmuzniti se iz davečega objema, je skočil v kuhinjo, zagrabil dolg nož ter zamahnil z njim dvakrat proti svojemu nasprotniku. Prvi udarec je Bojnik odbil, drugi pa je bil usodepoln. Zadel ga je v trebuh te mu razparal trebušno votlino, da so črevesa izstopila. Bojnik je bil prepeljan v bolnišnico v Maribor, kjer mu pa niso mogli več pomagati. Dne 12. avgusta je podlegel poškodbi. Erker se zagovarja s silobranom, ker se je baje njegov pokojni svak sam zaletel na nož, katerega je držal v roki, da bi ga oplašil. Sodišče ga je obsodilo na tri leta težke ječe in na tri leta izgube državljanskih pravic. Obsodba je Erkerja silno pretresla, ker tako stroge kazni ni pričakoval. Padel je pred sodniki na kolena ter je s povzdignjenimi rokami prosil usmiljenja. Prizor, kako je ta mož tokal in prosil za milost, je bila za vse navzoče silno mučen. Ampak pravica je neizprosna...

Trbovlje

Sveta maša zadušnica za žrtve laškega nasilja, ustreljene v Hazovici bo v nedeljo ob pol 11 v župni cerkvi.

Nesreča zaled fantovske objestnosti. V nedeljo so se trije fantje obesili zunaj na Arsenikov avto, ko je vozil k ponočnemu vlaku iz Ljubljane. Ze blizu kolodvora je odneslo enemu klobuk z glave. Ko je z eno roko zgrabil za klobuk, mu je druga spolznila z lestvinega klina ob strani avta, za katerega se je držal. V avtu so opazili, da je nekaj padlo in šli gledat ter našli ponesrečenca z zlomljeno nogo nad gležnjem in z opraskano glavo. Druga dva sta zbežala, ponesrečenega Restarja pa je avto prepeljal v bolnišnico.

Cenitev škode, ki jo je napravila toča, ki je padala 12. avgusta, bo v okolicah Knezdola in Sv. Marka 21. in 22. septembra na licu mesta.

Il rubežnoc je bilo na praznik oklicanih pred cerkvijo. Te javne dražbe, ki se vršijo 9. in 10. t. m. samo za trboveljsko stran občine, Hrastnik pride še posebej, pomenijo svojevrsten rekord za naš okraj. So pa tudi najbolj jasen dokaz slabih gospodarskih razmer.

Pasji kostumac je omiljen za vez okraj v toliko, da smejo pasje mrcine podneví z nagobčniki okoli letati, ponoči pa morajo še vedno biti vsi zaprti.

Dr. Slavko Fornazarič

je otvoril svojo odvetniško pisarno

v Sodni ulici št. 14 pritličje

v prostorih bivše pisarne Dr. I. Kimovca.

Maribor

□ **Zlato poroko obhajata** ugledna in obče spoštovana mariborska meščana Jožef Zaveršnik, rojen 13. suča v Mozirju in Antonija, rojena Pikl, roj. v Kozjem 15. januarja 1859. Poročena sta bila v Kozjem dne 11. septembra 1881, torej pred 50 leti. Jutri v petek bo ob 10 v tukajšnji stolni in mestni župnijski cerkvi njuna zlata poročna s sveto mašo in z zlatoporočnim obredom v zahvalo Ljubemu Bogu za to izredno milost. Slavljencema želimo še tudi biserni in železni jubilej v zvestobi in ljubezni kakor doslej.

□ **Iz sodne službe.** Včeraj se je vrnil iz rednega dopusta predsednik tukajšnjega okrožnega sodišča dr. Žiher in prevzel zopet predsedstvene posle.

□ **Slava rezervnih častnikov.** Združenje rezervnih častnikov in bojevnikov v Mariboru praznuje svojo vsakoletno krstno slavo dne 15. septembra, na obletnico prebitja solunske fronte. Letos se vrši ta krstna slava prihodnji torek, dne 15. septembra ob 10. uri predpoldne na Trgu Svobode s parastosem po katoliškem in pravoslavnem obredu za padle junake in nagovorom predsednika združenja. Krstne slave se udeleži tukajšnje vojaštvo z zastavo in godbo ter mnogo drugih odličnih povabljencev. Za člane združenja je udeležba obvezna; lastniki uniforme v uniformi, ostali v civilu z znakom združenja. Vabimo tudi občinstvo, da prisostvuje proslavi tega pomembnega dne.

Bo'an človek

izgublja življensko moč in sposobnost a delo ter je v breme ne samo sebi ampak tudi svoji rodbini

Moč in zdravje

sta bogastvo, ki ju mora varovati vsakdo. Pri glavobolu, zobobolu, pri trganju v udih in pri bolečinah, ki se pojavljajo kot posledica prehlajenja, se bolečine naglo odstranjo, če bolna mesta večkrat na dan dobro nadrgnete z

DIANA — FRANCOSKIM ŽGANJEM

Pa tudi pri prehlajenju, bolečinah v vratu, želodčnih bolečinah, krčih, omotici je zelo koristno, če imamo pri hiši steklenico pravega Diana-francoskega žganja. | | | Dobiva se v lekarnah in boljših trgovinah. | Mala steklenica za Din 10·—, večja za Din 20·—, velika za Din 52·—

□ **Umrl** je včeraj na Teznu 66 vpokojeni narednik-vodnik Franjo Bregant v starosti 51 let. Pogreb blagopokojnega bo v petek popoldne ob 4 izpred mrtvašnice na Pobrežju. Blag mu spomin, žalujočim naše globoko sožalje!

□ **Motornih nesreč** beleži zadnje čase mariborska nezgodna kronika lepo število. Včeraj se je težko ponesrečil Anders Heinrich iz Košakov. V bližini Kamnice je izgubil oblast nad motorjem in se prevrnil. Pri padcu si je zdrobil gleženj na levi nogi.

□ **Sestavljanje volilnih imenikov.** Radi sestavljanja volilnih imenikov se bodo od danes naprej v kenskripcijskem uradu mestnega načelstva sprejemale stranke le od 10 do 12 predpoldne in to samo v zelo nujnih slučajih.

□ **Opasen skok iz vlaka.** Včeraj so pripeljali iz Pragerskega v mariborsko bolnišnico 15letnega mizarskega vajenca Jožefa Plajha z zlomljeno desno nogo. Fantič se ima za srečo zahvaliti svoji preveliki korajži. Pri čuvajnici 446, ki je v bližini njegovega doma, je skočil iz vozečega vlaka. Skok pa bi bil skoro postal zanj usodepolnejši, ker so mu šla kolesa vlaka tik mimo glave.

□ **Le vkupe, vkupe, sportna gmajna...** Tam zgoraj v Gosposki ulici skupaj prihajajo in glave skupaj stiskajo ter pretehtavajo položaj. V nedeljo Ilirijani in Mariborovci. S sporno gorečnostjo in živahno besedičnostjo komentirajo nedeljski dogodek. Mariborski drukarji...!

□ **Oglaševalce in inserente** našega lista prosimo, da oddajo po možnosti oglase, namenjene za vsakokratno nedeljsko številko, vsaj v petek do pol 18 v upravi na Koroški cesti 1 ali v podružnici na Aleksandrovi 6.

□ **Jugoslovanska strokovna zveza** se je provizorično preselila v majhno dvorano Prosvetne zveze na Aleksandrovi cesti 6. Uradne ure kakor običajno.

□ **Tega mnenja najstarejši Mariborčani ne pomnijo,** da bi okoliški kmetje na vozovih pripeljavali na trg — grozdje v velikih količinah. Polne kleti, nemožno vnovčevanje, težke razmere, ki jih preživlja naše vinogradništvo, stiska... Leto prihajajo kmetje na trg z grozdjem na vozovih...

□ **Mali trg v sredo** je bil zelo dobro založen; bilo je 5 vozov s krompirjem, čebulo, kumarcami in zeljem, 36 s sadjem in grozdjem, 2 z leseno in lončarsko robo ter okrog 800 komadov perutnine. Cene kot po navadi, nizke. 22 kumaric za 2 Din, krompar 1.25 do 2 Din, kislo zelje Din 4, čebula Din 3 do 5, paradižniki Din 2, paprika Din 0.15, glavnata solata Din 0.50 do 1.50. Na trg za seno in slamo so pripeljali 4 voze sena po Din 90.—, 95.—; 10 vozov otave po Din 75.—, 90.— ter voz slame po 50 Din za 100 kg.

□ **Mestna godba se snuje.** Na pobudo glasbenih prijateljev v Mariboru se je vršila snoči v Mariboru, v prostorih Glasbene matice, anketa o ustanovitvi mestne godbe v Mariboru. Ideja ima mnogo zagovornikov, pa tudi mnogo nasprotnikov. Po zgledu nekaterih drugih mest, naj bi mesto Maribor osnovalo svojo glasbo in sicer orkester na pihala in pomnožen orkester, ki bi nastopal v gledališču pri predstavah, ker si sedaj pomagajo z vojaško godbo. Mestni orkester bi bil sestavljen iz civilnih godbenikov v Mariboru.

Prodaja pšenice v državi

Belgrad, 9. sept. AA. V cilju izvrševanja zakona o prodaji pšenice v državi je minister za finance predpisal pravilnik o kontroli nad izvrševanjem predpisov zakona o prodaji pšenice v državi.

Čl. 1. Kontrolo nad izvrševanjem predpisov zakona o prodaji pšenice v državi z dne 4. sept. 1931 vršijo uslužbenci finančne kontrole in posebni kontrolorji, ki jih postavlja »Priv. d. d. za izvoz dež. pridelkov«.

Čl. 2. Vsi mlini morajo najpozneje do 10. t. m. sporočiti v priporočenem pismu družbi, omenjeni v čl. 1. tega pravilnika, ali se hočejo baviti z mletvijo na trgovski način, ali z mletvijo na merico (ušur).

Čl. 3. Vsak mlin, ki se v smislu čl. 2. izjavi za trgovsko mletev, najdalje do 10. sept. »Priv. dr. za izvoz dež. pridelkov«, mora to prijavo napraviti na podlagi naredbe ministra za finance.

Čl. 4. Vsi trgovski mlini spadajo pod posebno nadzorovanje in v tem cilju more ministrstvo za finance, oddelek za davke, na zahtevo »Priv. dr. za izvoz dež. pridelkov« poedini mlin postaviti pod stalno nadzorovanje finančne kontrole, ki bo v samem mlinu. Tak mlin mora dati uslužbencu fin. kontrole na razpolago prostor, kurjavo in razsvetljavo. Drugih bremen radi izvrševanja kontrole mlini niso dolžni nositi.

Čl. 5. Vsak trgovski mlin mora voditi kontrolno knjigo, v kateri mora biti vpisano: 1. količina pšenice, kupljene od »Priv. izvozne družbe«; 2. vsaka prodaja moke po količini in kvaliteti; 3. prodajna cena za vsako vrsto moke; 4. ime in priimek ter stanovanje kupca moke; 5. število vreč in uporabljenih plomb; 6. dan, ko se moka izvozi iz mlina; 7. prevozno sredstvo za prevoz do kraja kupca.

Čl. 6. Na vsaki vreči se mora nahajati ime mlina ter plomba s krožnim napisom »Priv. dr. za izvoz dež. pridelkov« na eni, in »Belgrad« na drugi strani. Te plombe bodo kupovali mlini pri »Priv. dr. za izvoz dež. pridelkov«, ki je edino pooblaščena izdelovati te plombe. Mlin mora voditi beležke o številu plomb, pritrjenih na vreče, ter o številu pokvarjenih plomb, ki se morajo hraniti, dokler ne pride finančni kontrolor, ki to ugotovi in napravi v zapisnik posebno opombo.

Čl. 7. Vse trgovine, ki se bavijo s prodajo in predelavo moke, morajo voditi kontrolne knjige, v katere morajo vpisati: 1. ime mlina in prodajalca, kjer so moko kupile; 2. kvantiteto moke po kvaliteti; 3. nabavno ceno; 4. prevozno sredstvo, s katerim je bila moka spravljena do trgovine, in 5. beležko, ali so se na vrečah nahajale plombe. Noben prodajalec ali posredovalec moke ne sme sneti z vreče plombe, dokler ne začne uporabljati moke, plombe pa mora hraniti, dokler mu jih ne odvzame finančna kontrola, ki izda o tem potrdilo.

Čl. 8. Vsak mlin, bodisi da melje na trgovski način ali na merico (ušur) ter vsak prodajalec in predelovalec moke mora dopustiti, da v delovnem času uslužbenec finančne kontrole ali poseben kontrolor po čl. 1 tega zakona pride v prostore mlina ali trgovine ter mu mora dati na razpolago kontrolne knjige in ostale zapisnike, potrebne za kontrolo uvoza in izvoza moke.

Čl. 9. O vsakem protizakonitem dejanju in o vsakem dejanju, ki je protivno predpisom tega pravilnika in ki ga uslužbenec finančne kontrole oziroma posebni kontrolor po čl. 1 tega pravilnika zanazi v mlinu, pri prodajalcu ter pri preprodajalcu moke, je treba sestaviti poseben zapisnik z lastnikom mlina ozir. trgovcem ali predelovalcem moke ter ta zapisnik poslati upravni oblasti 1. stopnje v nadaljnje postopanje v smislu odredb čl. 8 zakona o prodaji pšenice v državi. Izvleček iz zapisnika dostavijo kontrolni uslužbenci tudi družbi, omenjeni v čl. 1 tega zakona.

Nadaljnje padanje cen

Pravkar je oddelek za gospodarske studije pri Narodni banki objavil indeks cen v veletrgovini za mesec avgust. Indeks izkazuje nadaljni padec cen in sicer je nazadoval od 74.4 na 73.6% (podlaga so cene v letu 1926 kot 100). V posameznih skupinah je bil indeks sledeč (v oklepajih podatki za julij): rastlinski proizvodi 75.7 (78.9), živ. 75.6 (74.7), mineralni 75.7 (76.0), industrijski 70.8 (71.3), uvozni 68.0 (69.4), izvozni 74.9 (75.3). Vidimo, da so v avgustu narasle le cene živalskih proizvodov (višje cene so bile pri zaklani živini, masti in slanini, dočim so cene prašičev in volov ter sirovih kož. Najbolj je padel indeks rastl. proizvodov (nižje cene koruze, ovsa, fižola in sena). V skupini mineralnih proizvodov so padle cene bencina in strojnega olja. Med industrijskimi proizvodi so padle cene opeke, moke, otrobov, bombaža in bomb. proizvodov. Narasle pa so cene drv in cementa.

Na svetovnem trgu se cene tudi še niso ustalile, kar kaže naslednji Fischerjev indeks (podlaga cene 1928 je 100, za Jugoslavijo 1926 je 100).

	U. S. A.	Anglija	Francija	Nemčija	Italija	Jugoslavija
januar	79.3	73.0	84.5	82.6	73.9	75.7
februar	77.5	71.4	84.2	81.7	72.9	74.8
marec	77.3	71.3	83.9	82.0	72.4	74.6
april	75.8	71.3	84.3	82.1	71.8	75.5
maj	72.6	69.2	82.8	81.3	70.8	75.4
junij	71.3	67.5	82.1	79.7	69.3	73.8
julij	71.2	68.1	82.1	78.4	68.7	74.4
avgust	70.6	65.7	79.5	75.5	67.5	73.6

Število natovorjenih železniških vagonov. V mesecu avgustu je bilo na naših železnicah natovorjenih 156 727 vagonov v primeri s 147.864 v avgustu lani in 164 480 v avgustu leta 1929. Na normalnotirnih progah je bilo v avgustu letos natovorjenih 138.667 vag. (1930 11.753 in 1929 129.907), na ozkotirnih pa 28.060 (lani 36.111 in 1929 34.573).

Poštno-čekovni promet v avgustu. Poštno-čekovni promet v mesecu avgustu 1931 je dosegel vsoto 5644.7 (5658.5 v juliju) milij. Število računov je narastlo za 96 na 19 938. Hranilne vloge so se povečale za 9 na 296.2 milij. Saldo poštno-čekovnih računov se je zmanjšal od 815.7 na koncu julija na 806.6 milij. na koncu avgusta.

Obnovitev cementnega kartela. Kakor poroča »Deutsches Volksblatt«, se je po iniciativi beočinske tovarne cementa zopet osnoval pred nedavnim razpadli kartel cementnih tvornic. Posledica razpada kartela so bile nižje cene. Sedaj, ko pa je bil zopet osnovan kartel, so cene bile zvišane. Tako prodaja sedaj beočinška tovarna svoj cement po 5000 Din za vagon franko Beočin.

Legitimacije in informacije za velesejem v Solunu, ki se vrši od 14. do 30. septembra t. l., se dobe pri Putniku v Ljubljani, Dunajska cesta 1.

Borza

Ljubljana, 9. septembra.

Denar

Ljubljana. Amsterdam 2281.64—2288.48, Bruselj 788.36—790.72, Curih 1103.85—1107.15, Dunaj 794.98—797.38, London 275.08—275.90, Newyork 5650.27—5667.27, Pariz 221.98-222.64, Praga 167.56—168.06, Trst 296.01—296.91.

Zagreb. Amsterdam 2281.64—2288.48, Dunaj 794.98—797.38, Bruselj 788.36—790.72 Budimpešta —, London 275.08—275.90, Milan 296.01—296.91, Newyork kabel 5661.27—5678.27, ček 5650.27—5667.27, Pariz 221.98—222.64, Praga 167.56—168.06, Curih 1103.85—11.07.15.

Belgrad. Amsterdam 2281.63—2288.48, Bruselj 788.36—790.72, Curih 1103.85—1107.15, Dunaj 794.98—797.38, London 275.08—275.90, Newyork 5661.27—5678.27, Pariz 221.98-222.64, Praga 167.56—168.06 Trst 296.01—296.91.

Curih, Belgrad 9.05, Pariz 20.11, London 24.9275, Newyork 513, Bruselj 71.40, Milan 26.83, Madrid 45.75, Amsterdam 206.70, Berlin 120.85, Dunaj 72.10, Stockholm 137.25 Oslo 137.10, Kopenhagen 137.12, Sofija 3.71, Praga 15.19, Varšava 57.40, Atene 6.645, Carigrad 2.43, Bukarešta 3.055, Helsingfors 12.905.

Vrednostni papirji

Po včerajšnji slabejši tendenci so danes bili državni papirji čvrstejši in so njih tečaji nekoliko narasli. Promet je bil sredenji. Bančne delnice so ostale neizpremenjene pri običajnih zaključkih. Med industrijskimi delnicami beležijo zaključek samo Vevče po neizpremenjenem tečaju 120 in Trboveljska po 218. V Ljubljani je bila zaključena Lj. kred. banka po neizpremenjenem tečaju 120.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 76 bl., 7% Bler. pos. 64 bl., Celiska 150 den., Lj. kred. 120 zaklj., Prestedjona 950 den., Kred. zavod 195 den., Vevče 120 den., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% invest. pos. 71—72, agrarji 39—42 vojna škoda ar. in kasa 328—330, 12.332—341, 8% Bler. pos. 70—74, 7% Bler. pos. 61—62.50 (64, 62, 62.50), 7% pos. Drž. hip. banke 64—67, 6% begl obv. 49—51.50. Bančne delnice: Hrvatska 50 den., Kreditna 121—126, Union 150—155 (150), Jugo 67—68 (67), Lj. kred. 120—122 (120), Medjunarodna 68 den., Narodna 5200 den., Obrtna 36 den., Praš ediona 957.50—965, ult. dec. 970—1000, Srbska 190—191, Zemaljska 114—116 (115). Industrijske delnice: Nar. šum. 25 den., Gutmann 90—110, Danica 65—70, Drava 192.50—212.50, Šečerana Osjek 205—209 Brod. vag. 30—50, Vevče 120—122 (120), Isis 40 bl., Ragusea 295 bl., Jadr. plov. 460—480, Trboveljska 213—215 (213).

Belgrad. Narodna banka 5000 zaklj., agrarji 39 den., vojna škoda 329—330 (600 kom.), 12. 341—342 (2000 kom.), 6% begl. obv. 50.25—51 (1700), 7% Bler pos. 66.50—67.50 (2000 dol.), 7% pos. Drž. hip. banke 68.50 (1000 dol.).

Notacije drž. papirjev v inozemstvu. Newyork 8% Bler. pos. 68—72, 7% Bler. pos. 57—60, 7% pos. Drž. hip. banke 61—62.25, Pariz 7% stab. pos. 81.20.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 82.60, Wiener Bankverein 14, Escompteges. 150, Živno 75.15, Aussiger Chemische 101.50, Alpine 11.25, Trboveljska 26.10.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza bač., okol. Sombor 90—92.50, jbn. 83—85, sr. okol. Indjija 90—92.50, sr. okol. Šid 92.50—95, otrobi bač. pšenični 87.50—90. Tendenca za koruzo čvrsta, za ostalo neizpremenjena. Promet: skupno 74 vag.

Budimpešta. Tendenca mirna. Promet srednji. Pšenica dec. 9.80—9.82, zaklj. 9.88—9.90, marec 10.98—11.12, zaklj. 11.04—11.05. rž dec. 10.25, zaklj. 10.25—10.30, marec 11.25—11.55, zaklj. 11.26—11.3, koruza maj 11.80—11.85, zaklj. 11.84—11.87.

Hmelj

Nürnberg. 9. sept. tg. Danes je bilo pripeljanih 50 bal hmelja, povpraševanja je bilo zelo malo in prodanih je bilo samo 20 bal I. letnanškega hmelja po 65 mark in srednjega hallertauskega hmelja po 40 mark. Razen tega je bilo prodanih nekoliko hmelja lanske letine za eksport po 10 do 12 mark. Za inozemski hmelj ni bilo povpraševanja. Razpoloženje je bilo zelo mirno.

Kranj

Iz zavoda učenosti. Vpis v gimnazijo kaže tole sliko: 1. razred šteje 129 učencev in učenk; 2. raz. 127, 3. razred 80, 4. razred 64, 5. razred 27, 6. raz. 34, 7. razred 24, 8. razred 17. — Malenkostne spremembe niso izključene. Prvi in drugi razred bosta imela po 3 oddelke, tretji in četrti po 2. Skupaj znaša letos število vpisanega dijaštva 501, od tega 169 deklet. V primeri z lanskim obiskom je letos število znatno narastlo in pomenja rekord, ki se vsako leto močno zveča. V prvi razred se je prijavilo 86 dečkov in 55 deklic, skupaj 141. — Pri sprejemnem izpitu je bilo zavrnjenih 18 dečkov in 5 deklet, skupaj 23. — V jesenskem terminu so napravili maturo: Benedičič Miha, Bitenc Stanko, Nadižar Matija in Robljek Vilma. Redni pouk se prične v četrtek, 10. sept. — Spričo ogromnega, ob zidavi poslopja absolutno nepredvidenega obiska v zadnjih letih pa vstaja izza obzorja zgolj teoretičnih vprašanj realna zadeva gospodarskega vprašanja, kam nastaniti gimnazijsko mladino. Vsi prostori, kabineti, risalnica se že porabljajo za pouk, poslopje postaja vsako leto bolj tesno. Treba bo adaptacij, treba bo brige, kako odstraniti novo nastalo oviro.

Na kranjski blagovni borzi, 7. sept. se je vršil v Kranju II. letni sejem. Udeležba in obisk sejma na Mestnem trgu je bila zlasti s strani prodajalcev zelo velika, živinski sejem pa je nudil sliko kot vsak ponedeljek. Pondeljkovi sejmi, še bolj pa letni sejem so znani po vsej Gorenjski in zlasti v jeseni se nabere na trgu ogromno ljudi. — Na sejmu je bila zelo močno zastopana čevljarska obrt, dalje prodaja železnine, posode in različne drobnarije, nadvse dobro založen in poceni pa je bil živilski trg. Pridelki so na trgu notirali približno sledeče: zelje, glava 1 Din, sveže gobe 7 Din kg, fižol 2.50 Din liter, kolerabe 0.50 Din, pesa 0.25 komad, korenje 3 kom. 0.50 Din, čebula 2.50 kg; jajca 2.25 par, piščanci 10—13 Din. — Sadje: lepa, debela jabolka 3—4 kom. za 1 Din, hruške boljše vrste 2—3 za 1 Din, jabolka in hruške slabše kvalitete 5—8 za 1 Din, slive 4 Din kg, grozdje 6 Din kg. — Mlečni izdelki: najboljši, polnomastni sir polementalec 28 Din kg, trapist polnomasten 22 Din kg; surovo maslo prvovrstne kvalitete iz sladke smetane 36—40 Din kg, maslo 30 Din kg, cvetlični med 24 Din kg. — Navedeni mlečni izdelki spadajo v vsako deliktatesno trgovino. Prodajajo se pa na trgu tudi mlečni izdelki mnogo slabše kvalitete in nižje cene.

. . . in zdaj že četrti rod !

Že več ko 80 let uporabljajo izkušene gospodinje za pranje milo „Jelen". Trije rodovi že poznajo to čisto, izdatno milo - in zdaj ga spoznava in čisla že tudi četrti rod!

SCHICHT ovo
MILO „JELEN"

vedno tako, kakor je bilo,
vedno enako dobro

Kaj pravi dr. Barany

Naš sportni referent je imel priliko govoriti z fenomenalnim plavačem dr. Barany-jem ob priliki njegovega nastopa v Ljubljani. Mladi, simpatični Madjar, ki govori več evropskih jezikov, je pojav, ki vpliva na vsakogar, kdor pride z njim v stik. Je visok atlet, krepkih ram in se mu takoj vidi, da mora ta človek sijajno plavati. Pripovedoval je o svojem rojstnem mestu, majhnem Egeru pod Karpati. Ko je pripovedoval o Karpatih, mu je pogled ušel na naše krasne planine. Obžaloval

Ljubljana 8. IX 1931.

je, da ne more pohiteti na planine. Pravil je, da plavajo doma tudi pozimi, ko leži 1 m visok sneg, kajti v svojem bazenu imajo termalno vodo, gorko 28 stopinj Celzija. Naravno, da v taki vodi lahko trenirajo. Treningi, katere po večini on sam vodi, so resno in energično delo, zato uspehi ne izostanejo. Prvi pogoj pa je v njegovem klubu pravilno in vzdržno sportno življenje. Kopljejo se v vodi, toda solnčenja ne poznajo, kajti solnce škodljivo vpliva na kondicijo. Zato so se tudi Ljubljančani čudili, ko so Madjari nastopili na start in bili vsi snežno beli.

O našem kopališču je bil poln hvale. Kaj takega ni pričakoval. Takih bazenov, v katerih bi bila voda s poljubno temperaturo, celo v Parizu nimajo. Najbolj se je bal nastopiti v našem bazenu, ker je pričakoval mrzlo vodo, kakor je bila v Parizu na evropskem prvenstvu. Ni hotel verjeti, da segrejemo vodo tudi na 28 stopinj Celzija? Šele ko smo mu pokazali kurilnico, je verjel in kopališče tembolj občudoval. O načinu, kako plava, je odgovoril lakonično: »Boste videli!« Šele, ko je videl, kako plavajo naši, je izrekel par kritičnih besed. Glavna napaka naših plavalcev je, da leže preveč v vodi. S tem morajo premagati veliko večji odpor vode in naravno, da tudi počasneje plavajo.

Najbolj je zanimala našega sportnega referenta skrivnost njihove waterpolo igre? Dr. Barany je namreč rekel, da igrajo to igro komaj dobri dve leti in so že dosegli četrto mesto v madjarskem prvenstvu. Posnemajo za svojo igro povsem moderen način nogometne igre. Prodirajo po krilih, center na sredo ujame srednji napadalec, ki je izvrsten strelec, kakršnega nima Madjarska. Vsi igralci so pa izvrstni sprinterji. Umetnost, skočiti iz vode, ki jo pravzaprav mora najbolj obvladati vratar, znajo vsi! S tem vlove skoro vse centre in onemogočijo igro nasprotniku. Dr. Barany, kakor tudi ostali tekmovalci, govore z veliko ljubeznijo samo o plavanju. Poudaril je še posebno, da je večina članov dijakov in, da so vsi izvrstni studenti. Čeprav je Eger majhno mestece, ima juridično in teološko fakulteto. V spomin na MESE je izročil predsednik kluba dr. Lazslo Csepreghy znak kluba — kar pomeni tudi častno članstvo našemu sportnemu referentu. Očarani so bili, ko so danes zjutraj videli sliko v našem listu. Napako, ki jo je napravil naš sportni referent s tem, da je njihovega najboljšega napadalca Tarodya prekrstil v Bitzkova, so sprejeli z nasmehom. Kaj takega se jim je že večkrat prigodilo. Na vprašanje, ali še pridejo, so jim zasijale oči in zagotovili, da pridejo drugo leto gotovo zopet.

Sport v Trbovljah. Ob otvoritvi igrišča S. K. Amater so igrali celo vrsto tekem. Razumljivo, da so zmago odnesli Ljubljančani. Dopoldne je zmagal S. K. Svoboda iz Ljubljane nad drugim moštvom Amaterja 1:1. Primorje je zmagalo nad prvim moštvom Amaterja s 4:0 in Svobodo — Ljubljana z 2:0. Pohvalno je omeniti, da so se tekme vršile mirno, brez kričanja in razgrajanja, kar spravlja trboveljske nogometaše na tako slab glas. Od Ljubljančanov so se lahko vsi naučili lepe igre in občinstvo mirnejšega obnašanja.

Celje

Pri borzi dela dobijo delo: 1 slikar, 1 mesar, 1. majar (oženjen, brez otrok), 1 hlapec in vajenci: 1 kamnoseški, 1 krojaški, 2 mesarska in 2 kovaška. Nadalje 19 kmečkih dekel, 6 služkinj, 3 kuharice, 1 kmečka varuška, 1 likarica, 1 šivilja, 1 gostilniška kuharica, 1 gostilniška služkinja, 1 orožniška kuharica, 1 varuška in 1 šiviljska vajenka.

Pevski zbor KPD. Danes zvečer ob 8 se vrši zopet redna pevska vaja. — Pevovodja.

Nezgode in nesreče. Alojzija Dušiča, 22-letnega brezposelnega delavca iz Veternika pri Kozjem je zgrabil stroj za desno roko in mu odtrgal mezinec. — Praktikant Avgust Štap iz Sevnice je med vožnjo na motornem kolesu prehitro zavrl kolo, radi česar je zletel preko kolesa na tla ter se težko poškodoval na glavi in na kolenu. — V Boštanju ob Savi je zgrabilo zobovje stroja mlinarja Kovača Julija ter mu zdrobilo prst. — Slikarski vajenec Jože Zdovc je padel čez stopnjice ter si zlomil levo roko. — Munda Marija, 25letna pos. hčerka je na rosni travi spodrsnila in si je zlomila pri padcu desno roko. — Vsi ponesrečenci se nahajajo v celjski bolnišnici.

Dežnik je pozabila na praznik 8. t. m. neka gospa, ki je odpotovala z jutranjim brzovlakom, na postaji in ga je našla naša kolporterka. Lastnica naj se oglasi na celjski postaji, kjer je bil oddan.

Smrtna kosa. Vojak redov Božinovič Mile iz Jajca, ki je že dalje časa bolehal, je v starosti 20 let umrl na praznik 8. t. m. v začasni vojaški bolnišnici v Celju. Naj v miru počiva!

Najdbe in izgube. Najdena je bila ročna torbica, v kateri je bila legitimacija (poleg drugih stvari) na ime Cizej Marija iz St. Pavla pri Preboldu. Dobi se pri mestni policiji. — V ponedeljek 7. t. m. je bilo izgubljenih v mestu 100 Din. — Na praznik 8. t. m. je bilo izgubljenih v Marijini cerkvi 100 Din.

Tragedija na sv. Heleni

Napoleonov oddelek na pariški rastavi

Na pariški kolonijalni razstavi vlada nepopisno vrvenje. Stotisoči mednarodnih gostov ogledujejo čudeže iz daljnih dežel. Ozkotirna igračica - železnica jih v petih minutah potegne iz dežele večnega snega v kožuhe zavitih Eskimov k nagim zamorcem, ki nudijo čudne jedi, ali k indskim plesalkam, ki skrbno otipavajo kakor moško laket debele sivkasto-zelene kače. Povsod kričijo prodajalci in vesela množica. Samo v enem oddelku je vedno spoštljiv molk, ker občutijo tu pisani mednarodni gostje, vsi brez izjeme, nevidno navzočnost velike osebnosti. To je s čudežno natančnostjo posneti Napoleonov kotiček, ki ga je priredilo v poslopju »Metropola« pred kratkim ustanovljeno pariško Društvo prijateljev Sv. Helene. Razstavilo je dragocene spomine na zadnje bivališče velikega jetnika. Tu vidimmo v naravni velikosti zgodovinski kos sredi oceana izgubljenega skalnatega otoka. V bistrem potoku se igrajo ribice, ki jih je dolge ure opazoval nesrečni Napoleon. Široka lesena klop je pristna: posedal je na njej v vročih dnevih pod senco bršljina, ki je tudi prišel s Sv. Helene. Zdaj suho zeleno listje je skrbno chranjeno, in je to stalo veliko truda. V ozadju stoji Napoleonova hiša, poprej ovčji hlev, ki je po cesarjevi smrti zopet služil prvotnemu namenu. Vrt okoli hiše točno ponavlja vsako stezico in vsako drevo. V cesarjevi sobi se nahaja njegovo skromno pohištvo: divan, naslonjači in miza, ki je naposled postala mrtvaški oder. Steklene omare hranijo njegove drobne stvari: tobačnice, nože, vilice, žlice in slično. Zraven ležita izviren mavčni posnetek Napoleonove roke in kos njegove preperele krste, ki se je odlomil pri prenosu ostankov z otoka v Pariz. Številne fotografije ponazorujejo ves otok, in na mizi pod steklom leži v izvirniku lastnoročno spisana Napoleonova oporoka. Naročil je, da bi raztelesili zdravniki njegovo truplo in ugotovili vzroke smrti. Domneval je, da umira na podedovani bolezni ledvic in hotel, da bi koristili ti podatki njegovemu sinu...

Strokovnjaki se do zdaj prepirajo o Napoleonovi bolezni in po večini mislijo, da je podlegel tropski mrzlici. Francoska vlada je do zdaj odločno odbila vse prošnje o preiskavi Napoleonovih ostankov, ker noče onečastiti njih miru... Zadnje besede oporoke se glasijo: »Želim, da bi prenesli moje telo v Pariz in tod pokopali v domači grudi ljubljene Francije.« — »Ena se tebi je želja spolnila,« mislijo vsi obiskovalci tega kotička pariške razstave, ki obujajo spomine na veliko zgodovinsko tragedijo.

Gandhi in indijska pesnica Naidu, ki ju pričakujejo v Londonu.

Predsednik haaškega razsodišča Adači čita razsodbo v zadevi nemško-avstrijske carinske zveze.

Moda morilka

Moda iztrebljuje kače, tropske martinčke in ptice ter plemenite kožuharje

Nič krutejšega in brezobzirnejšega ni na svetu kakor človeška nečimurnost in pohlep po dobičku. O tem razpravlja prof. dr. R. Geoffrey v Oxfordu:

Prvi poklicni lovec na kače je bil po vsej priliki Jack Peters iz Albanyja v državi New York. Lotil se je bil tega rokodelstva skupaj s svojim bratom, ko je država razpisala nagrade za zatiranje nevarnih kač klopotač. Z najpriprostejšimi pripravami sta brata polovila na tisoče kač in so imenovali Jacka »Rattle-Snake-Jack«. Sčasoma sta začela brata, ki sta kačje glave oddajala državnim uradom zaradi nagrade, izkoriščati tudi druge dele ujetih živali. Strup sta prodajala serumološkim institutom v Kaliforniji in Britski Indiji, mast pa za tehnične in lekarske svrhe. Nekoč si je Jack domislil in si iz kačje kože napravil telovnik. Našel je toliko občudovalcev, da je ponudil kačje kože neki tovarni za luksuzne izdelke. Uspeh je znan: V teku par let je kačje usnje prevladalo v izdelovanju torbic in podobnih predmetov, pa tudi v luksuzni čevljarski industriji. Jack je izvrstno prodajal, a kmalu je dobil konkurente po vseh tropičnih deželah. Na Borneu so leta 1930 izvozili mesečno po 50.000 kačjih kož, a letos se je v pokrajinah rek Bariho in Papua zvišal izvoz na milijon komadov. Kače se nimajo več kaj dobremu nadjati. In vrhu vsega še skrajno kruto ravnajo z njimi. Živo kačo privežejo za glavo na kol; en lovec jo prime za rep in nategne, drugi pa ji od grla do konca razpara kožo, nakar jo odero.

Moda se pa ne zadovoljuje samo s kačami, marveč sega tudi po krokodilih in orjaških tropskih martinčkih, ki so jih lovci že domalega iztrebili. Leta 1924 so izvozili iz Britske Indije 190.000 kož varanov in leguanov, leta 1930 pa 600.000. Domačini imajo pri tem vsekakor precej dober zaslužek.

Žal, je moda iztrebila tudi mnogo dragocenih kožuharjev in krasnih tropskih ptic in bodo kožuhovina in razna ptičja peresa za okraske ženskih klobukov vedno dražja.

Titulescu, romunski zastopnik na zborovanju DN, ki je bil izvoljen za predsednika sedanjega zasedanja.

Kako globoko je Črno morje

Sevastopolski pomorski observatorij je predelal material junijskih in julijskih ekspedicij, ki so merile ustroj in globino Črnega morja. Ugotovili so, da znaša največja globina Črnega morja (med Krimom in Anatolijo) 2242 metrov. Sedaj izdelujejo mapo o črnomorskih strujah.

Koliko las imamo na glavi

Ako hoče kdo povedati, kako neštevilnokrat mu je žal zaradi kake stvari, potem pravi, da mu je žal, »kolikor las ima na glavi«. Da je to precejkrat, je dognal neki znanstvenik, ki je preštel lase na raznih glavah in ugotovil, da so lasje različne barve različno gosti. Naštel je na posameznih glavah: plavih las 140.400, kostanjevih 109.440, črnih 102.960 in rdečih 88.470. Kdor v točnost teh številk ne verjame, naj se — sam prepriča!

Vojaški begun hodil spat v vojašnico

Redov Wehrle v Strassburgu ni ljubil vojaške suknje in discipline pa je zato pustil vse skupaj in začel živeti na svojo roko. Ker ni imel sredstev, je kmalu zašel v težave zaradi prenočišča. Fant je brez dolgega premišljanja prišel do sklepa, da je vojašnica sicer za vsakdanje življenje neprijetna, da pa je za brezplačno prenočišče čisto dobra. In hodil je redno spat na neko podstrešje v vojašnici. Slednjič so ga nekega večera opazili in ga hoteli prijeti, a mož svobode ni hotel tako ceno prodati ter se je branil z revolverjem in srečno tudi ušel. Sedaj si bo že moral poiskati drugega prenočišča.

Plače francoskih igralcev

Kinematograf je gledališču izkvaril igralce, ker jim daje izredno visoke nagrade. Igralci sedaj tudi od gledaliških uprav zahtevajo knežje plače. Francoska gledališča so zato zašla v velike finančne težkoče. Sedaj je došlo med gledališkimi ravnatelji in igralci do dogovora, po katerem poslej noben igralec ne more zahtevati za en večer več kakor 500 frankov. Le igralci, od katerih osebnosti je uspeh kakega komada popolnoma odvisen, bodo prejeli poleg 500 frankov še določene odstotke od čistega dobička. Sicer je pa bilo že doslej v Parizu samo približno 50 igralcev, ki so en večer dobili nad 500 frankov, 20 igralcev je prejemalo do 1000 frankov in 20 še več. Ti igralci pa nastopijo največ 200 krat na leto.

Valeški princ na kolesu

Angleška visoka družba je zopet enkrat vsa iz sebe: valeški princ je začel v Biarritzu, kjer je na letovanju, kolesariti. Ta plebejski sport vendar ni za angleškega prestolonaslednika, se zgražajo. Najbolj se pa boje, da bo princ poslej kolesaril tudi na Angleškem in potem ga bo treba posnemati. Pa tak neudoben sport! Princ si iz vse te jeze malo stori in bodro kolesari kakor vsak drug mlad in zdrav mož.

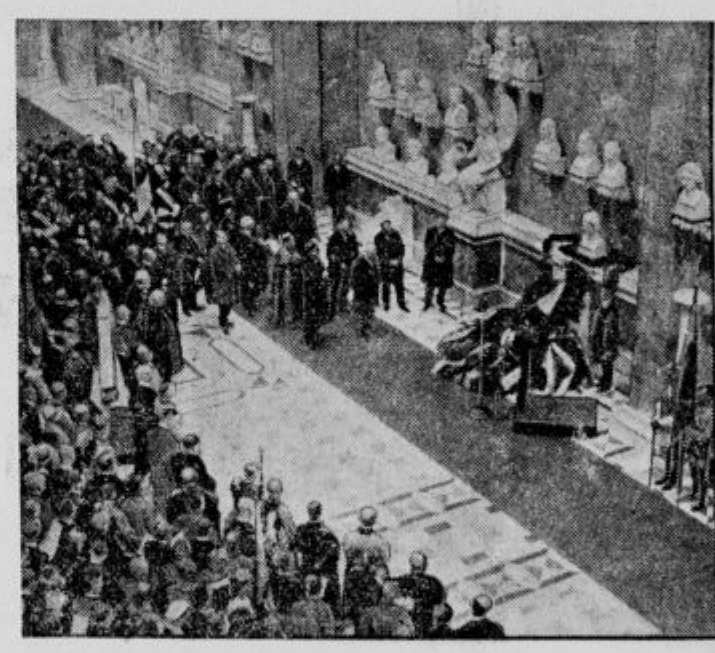

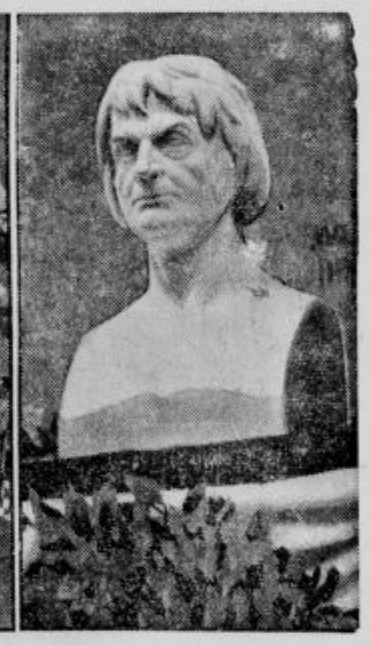

Görres v Walhalli. V regensburski Walhalli so te dni na zelo svečan način postavili doprsni kip velikega voditelja in publicista nemških katoličanov Jožefa v. Görres.

Za tri milijarde posestev na dražbi

V grofiji Cook, v katero spada tudi Chicago, je zaradi neplačanih davkov zarubljenih ena tretjina vseh zemljišč. Vrednost zemljišč, ki pridejo na dražbo, cenijo na tri milijarde dolarjev.

General Jacquemot, slavni francoski vojskovodja v svetovni vojni, ki ga je te dni na manevrih v gorah ubila strela.

Zračna potovanja in zavarovalnice

Francoske zavarovalnice so sklenile, da bodo sprejemale poslej zavarovanja za zračna potovanja pod istimi pogoji, kakor vsa ostala transportna zavarovanja.

V gostilni. »Naračunali ste mi 14 Din, a v resnici znaša račun samo 13 Din.« — »Je že res,« de nato natakar, »a mislil sem, da ste praznoverni.«

Pravda za brazilijsko cesarsko krono

Vrhovno sodišče v Rio de Janeiro ima v kratkem razsoditi, komu naj pripade cesarska krona dona Pedra d'Alcantara. Za krono se pravdata dve stranki: dediči in pa država; prvi trdijo, da spada krona v cesarjevo zasebno imetje, država pa pravi, da pripada njej, kakor vsi drugi znaki cesarske oblasti. Krona je zlatarska umetnina prve vrste in bogato okrašena z dragulji. Dediči so jo že bili prodali nekemu newyorškemu trgovcu, ki se je pa zavaroval proti morebitni izgubi pri neki zavarovalnici. Potemtakem se mora sedaj bati izida pravde v prvi vrsti zavarovalnica.

*

Profesor — vsiljivemu agentu: »Pridite v četrtek, danes nimam časa.« — »V četrtek me ne bo več tu.« — »Mene tudi ne.«

Francoski vozač Etancelin, ki je na tekmah pri Monzi na hudem ovinku zavozil v gledalce. 4 osebe so bile na mestu mrtve, 15 težko ranjenih. Na taistem ovinku se je že lani pripetila enaka nesreča, pri kateri je izgubilo življenje 23 ljudi.

Upor v barcelonski kaznilnici. Te dni so se v barcelonski kaznilnici uprli kaznjenci. Paznike so zvezali in zažgali poslopje, nakar so skušali pobegniti. Poizkus se je ponesrečil, ogeni so gasilci pogasili.